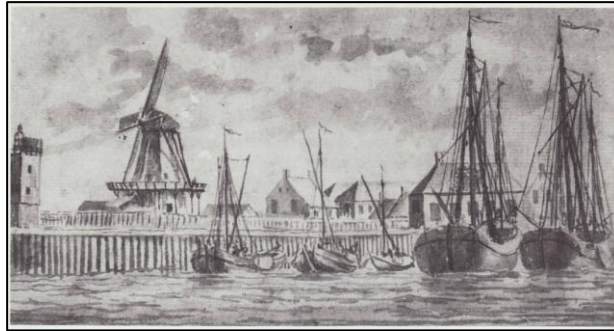

STAVERSE TESTAMENTEN

Selectie Fidei-Commissaire Testamenten voor het Hof van Friesland Transcripties met genealogische schema's

Havenmond te Staveren 1743

Inhoud (januari 2014):

1. Lyuck Jongema, wed. Hopper: 1537	blz. 2
2. Anske Tietes (Lam): 1619	blz. 5
3. Pieter Wybes: 1632	blz. 9
4. Marten Ottes: 1638	blz.12
5. Thomas Gerrijts en Hiltje Laquart: 1638	blz.14
6. Bartle Foppes en Eelck Holles: 1647	blz.19
7. Goycke Martens en Pieter Pieters: 1651	blz.15
8. Wybe Allerts en Fed Jans: 1650	blz.23
9. Pieter Martens wed. Goyck Martens: 1658	blz.27
10. Eelcke Holles wed. Bartle Foppes: 1667	blz.29
11. Sibbel Sipkes, wed. Wiggle Hessels: 1667	blz.33
12. Jets Symons, wed. Tomas Reyners: 1670	blz.36
13. Oot Wybes Lelia: 1677	blz.38
14. Anske Tietes en Wiepk Ages: 1692	blz.42

Nog niet beschikbaar c.q. uitgewerkt:

LIJST VAN TESTAMENTEN, DONATIEBRIEVEN e.d. (tot 1669) voorkomende in band DDD 1 van het Hof van Friesland (Tresoar, toegang 14, inv.nr. 16770) verzameld door D.J. van der Meer,

Internetbewerking: M.H.H. Engels, september 2007:

Pieter Sipckesz, oud-burgemeester van Staveren: 1622 fol. 261;

Allert Jetses van Staveren: 1637 fol. 140;

Dirkje Olferts van Staveren: 1648 fol. 178;

Djurre Ripperts van Staveren: 1644 fol. 236;

Jeltje Gerritsdr. van Staveren: 1644 fol. 216;

Klaas Baukes van Staveren: 1625 fol. 138;

Hiltje Laquart, vr. v. Thomas Gerritsz van Staveren: 1650 fol. 435;

Liesbeth Jansdr van Staveren: 1636 fol. 549;

Marten Ottes van Staveren: 1638 fol. 217;

Pieter Wiebesdr. (!) van Staveren: 1632 fol. 582;

Wiebe Allerts, grootschipper van Staveren: 1650 fol. 199.

- Lyuck, wed. van Taede Hopper. -

uit: "OUD FRIESCHE TESTAMENTEN"

Origineel (A) niet voorhanden.

Afschrift: B (16de eeuw, naar A?). RAF, Archief Huis Tjaardastate, inv. nr 436.

Opschrift: Copie. In dorso (= f. 4^r): Copie van Lieucke Taedis testament.

142

1537 april 6

Lyuck, weduwe van Taede Hopper

In den naeme Godes, amen.

Int jaer Ons Heren vyftienhondert seven ende dertich, den sesten dach aprilis, heeft Lyuck, salige Taede Hopper wedue, varstandich van sinnen, bedencken dye sekerheit des doets ende donsekerheit van die ure des doets, gemaect haer testament, codicil ofte laeste wille, een scheydinghe van gueden, gelyck sy nae hoer doet van haer arfgenamen wil onderhouden hebben.

Int eerste soe ordiniert ende instituert Lyuck voers. arfgenamen tot al haer tytlicke gueden dye sy by hoer versterven achterlaten sal, Syuert ende Galthye, hoer soenen, Hys ende Reynsck, Pieters kynderen, getoegen by salige Id Lyuck dochter, ende Id, Reyn ende Tade, salige Saeckle Lyucke zoons kynderen. Ende indyen Syeuert ende Galthye voers. voor Lyuck voers. verstorven, soe instituert Lyuck denselven Syuerts ende Galthye kynderen in den plaetse van hoer olders voers. Ende want Lyuck wyl dat hoer voerseide arfgenamen nae hoer doet gheen schortinghe myt malcander sullen hebben, soe divideert sy ende deelt al hoer gueden, myt oeck dye gueden by salige voerseide Tade achtergelaten, tusschen hoeren voers. arfgenamen in naevolgende manire.

Item Syuert voers. sal hebben ende beholden dye browerye myt alle huysen daertoe behoerende, ende een huys daer enen Claes Jarich zoen nu ter tyt beuoent, myts landen, suaenen, terpen, steeden ende soe guedt ende quaet dye van salige Tade ende Lyuck voers. syn uutgecomen, leggende tot Hemelum, oeck alle haere andere landen, leggende toe Myrns ende Bachuysen, uutgesondert alleen dye twalyf hoefden landen, leggende in dye Westergrowen. Des soe sal Syuert voers. wederom keeren ende betaelen an gereet gelt Lyucke voerseide andere arffgenamen den summe van tweehondert ende seventien carolusgulden, als te weeten voerseide Ide kynderen hondert ende seventyen carolusgulden, Galthye voers. vyfftych, ende Saekle kynderen den restanden vyftych gulden. Ende noch soe sal Syuert voers. hebben twyntychstehalve pondemaet landen toe Hichtum in een saete lants daer Claes Pieters zoen plach te bewonen. Bet seven pondemaeten, gelegen in dye pastoers landen te Hichtum. Noch sestien pondemaeten, gelegen te Wytmaersum te Fyllens, int guedt daer Gerold Boumae plach te bewonen. Bet dye landen gelegen op Tyme torp, myt noch een pondemaet in Tyme fennen toe Wytmersum, dye nu worden gebruct by Pieter Foppe zoen.

286

Item Galthye voers. sal hebben ende behouden thys toe Staveren daer hy nu ter tyt in woont, twe koeganck in Galthye fennen, een hoofd land, gelegen in Jan Mathys fennen, ses hoofd landen, leggende in dye Westergrowen. Noch een saete lants, gelegen by Boelswaert, opte Clever ghenoeemt, dye nu van Nanne Gerrolts wordt gebruct, myt twyntich pondemaeten, leggende toe Ymswold, dye Bae Tyaerds zoen nu beuoent. Noch tyendehalff golden gulden renten <in> Zerkwerd in Baebuieren in Ottinge guet. Noch derthyendehalff hornsgulden renten te Boelswert uut steden gelegen opt Sant an dye groet syede. Noch twentwytich stuvers renten uut Oegecloester, myt dat huys, staende opt Sandt aldernaest Frouck Foppis huys, op welcke huys Galthye selfs heeft verleit in dye coep van het huys vyftich golden guldens ende Syuert tsestich golden gulden, welcke tsestich golden gulden Galthye Sywert weer betaelen sal.

Item voerseide Id, Reyn ende Tade, salige Saeckle kynderen, sullen hebben ende behouden het huys te Staveren, staende op die suydersyede naest ant raedhuys, daer voers. Lyuck nu selfs beuoent, drye koeganck in dye luttike Hellen ende een hoofd landt op Camper horn, ses hoofden landts, gelegen in dye Westergrowen, dye voerfallen sullen tegen Galthye ses hoofden, boeven gemencioneert. Item een saete landts, gelegen te Wytmersum, genoemt Aenge guedt, dye nu van Synne Tyarcks zoen wert bewoent, myt noch een saete landts te Schettens alsoe dye nu by Hessel Gerrold zoen beuoent ende ghebruct wordt. Bet acht pondemaete, gelegen tot Wytmaersum, dye by voerseide Lyuck gecoft syn van Harke toe Syl ende alsoch by dye wedue van denselven Harke gebruct wort. Ende indien enige van Saeckle kynderen voers. in Goede voerstorven sonder echte kynderen achter te laeten, soe sal alsulke syn anpaert aerschyps als van voerseide Lyuck uitgecomen ys, alleen fallen ende comen opten anderen salige Saekle kynderen als dan int leven sullen befonden uerden.

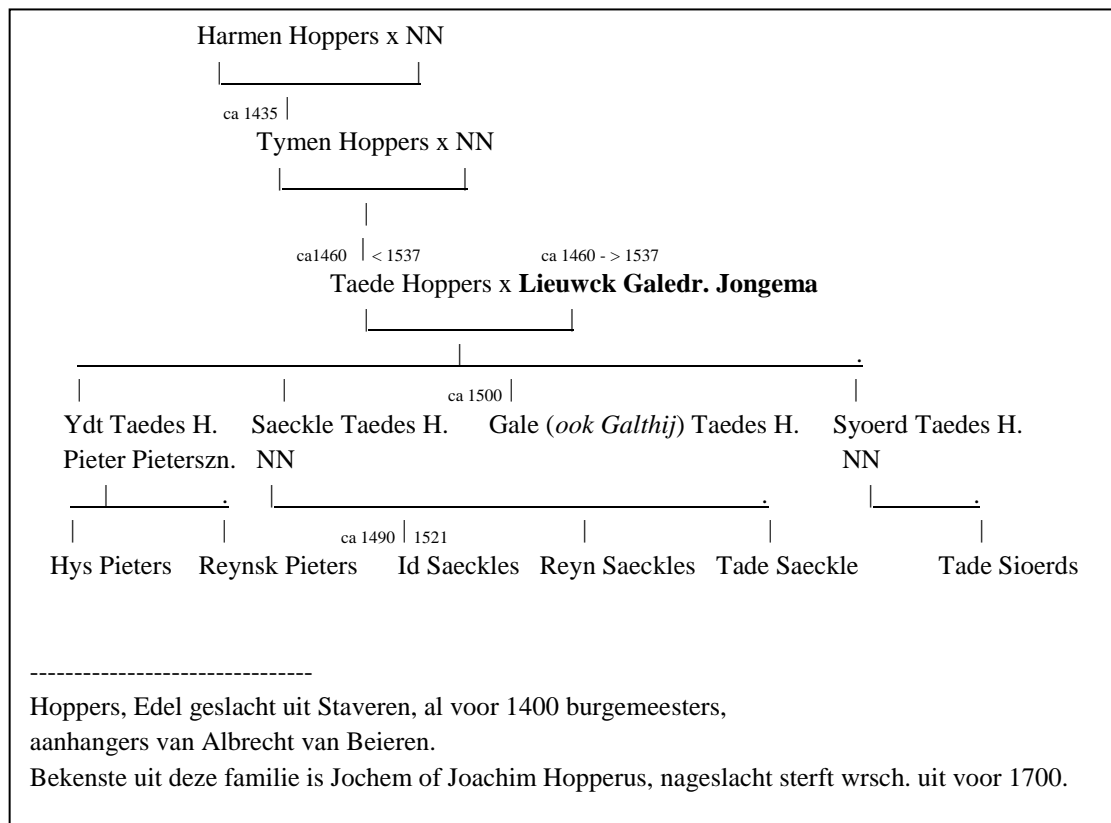
Item voerseide Hys ende Reynsck, kynderen van Ide voers., sullen hebben ende behouden thys toe Staveren, hyetende Oldenborch, daer Sybbel Alles wedue nu ter tyt in woent. Bet een saete landts, ghelegen te Hylaerdt, gheheeten Bernerde guedt, daer Sycke ende Claes nu ter tyt beuonen ende gebrucken, welcke guet ofte saete by Lyuck voers. is gecoft ende betaelt, nyettegenstaende dat dye coepbrief gemaect is op wylen Pieter Pieters zoen, ende daerom weesen sal een part ende erfischyp Pieters kynderen voers. Ende indien Pieters saliger kynderen voers. Lieuke voers. daerin gheen geloef wolden geven, soe wyl Lieuck voers. dat die kinderen voers. soevoel myn erfischyp sullen hebben van hoer gueden als dye voers. saete belopt, ende wyl ende instituiert dye andere arfgenamen in alles ghelyck hyer ghescreven ende instituiert syn, ende ytlick by syn deelschap hier gemencioniert te blieven ende behouden, ende Pieters kynderen dye saete voers. gerekent te wesen ende soevoel myn te hebben. Noch achtyen pondemaete landts, gelegen toe Blessum, in een saete lants dye nu gebruct wort by Jan Claes zoen.

Voerder alle andere gueden, boven niet gemencioniert ende uutgedruct, dye voers. Lyuck nae hoeren owerlyden sal achterlaeten, sullen hoer voers. vier arfgenamen gelyck onder malcanderen dividiren ende delen.

Ende opdat dese laesten wylle ende scheydinge, soewel nevens Tade arfschyp als Lyucke eygen gueden ende erfischyp, sal onderhouden worden, soe ordiniert ende wyl de voers. Lieuck dat indyen eemant van haere voers. arfgenamen desen laesten wylle ofte scheydinge in enige artikel niet een wilde onderhouden, soe sal dyeselfste syn anpaert arfschyps van Lyucke voerboert hebben, ende datselvede te verfallen ende te comen tot profyt van den andere voerseide Lyucke arfgenamen dye dese dispositie sullen wyllen onderhouden.

Des toe oerconden soe heeft den voersejde Lyuck geroepen ende gebeden enigen om van desen huereu lesten wyl tuychgenisse te dragen ende met segelen te befestigen, als den weerdigen heer Paulum, pastoer toe Staveren, Reyner Hankis zoen ende Sybrant Poppe zoen, nu ter tyt schepenen in Staveren. Welck wy, frater Paulus ende Reyner voers., besegelt hebben myt ons selfs segelen ende onderteykent myt ons eygen handen, om bede wylle Lyuck voers. Ende ick, Sybrant Poppe zoen, heb dyt ondergeteykent myt myn eygen handt ende heb myn geuoentlycke handtteyken hyeronder geset, want yck nu gheen segel een brucke, om gelycke bede wylle van Lieuck voers.

Int jaer Ons Heren ende dach als voers. is.

In dit zelfde oud-testamenten-boek zit ook een acte van Harmen Hoppers (acte 33), 15 maart 1475 o.a.

..... Ick Harman Hopper, borger in Groningen, int eerste geve ick tot ener vicarien in Onser Lever Vrouwen kercke ter Aa, daer men een altaer toe stichten sal onder de orgele.

Item ick gheve den cloester toe Staveren, van Sunte Benedictus orden, vijffdyn post gulden.

In de acte is er een Harmen, myn zone, ist dat he preester wort en

Item ick gheve Harmen, mynen natuerlijken soenen enz.

In de index wordt vermeld Harmen Hermanzn. en Harmen, bastaardzn. v. Herman

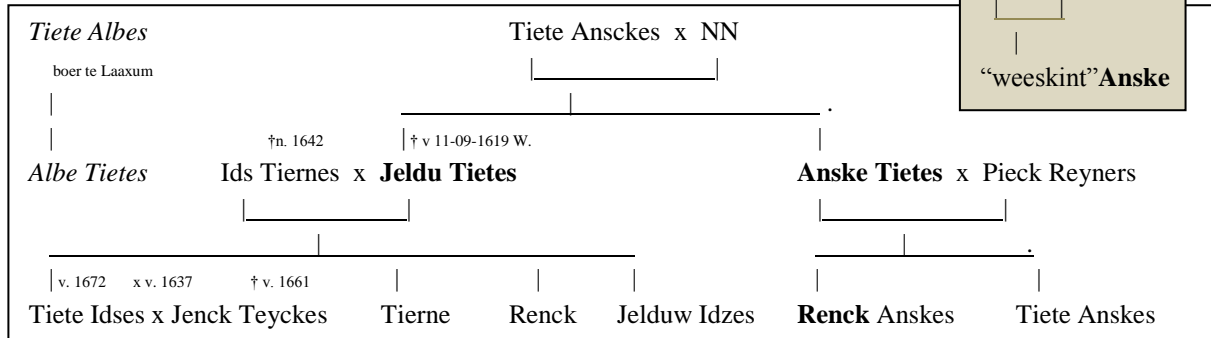
- Anske Tietes (Lam) -

FIDEI-COMISSAIRE TESTAMENTEN

(Rijksarchief Leeuwardenboek: EEE-2)

*“erfstelling over de hand”, dwz. erfmaking waarbij de erfgenaam de erfenis moet bewaren;
goed dat niet verkocht mag worden, maar in de familie moet blijven.*

? Siwert NN
| |
NN x Jel Suwerts
|
“weeskint” **Anske**

*Dit Testament overgenomen omdat het is bevestigd in en met “getuigen” uit Stavoren
temeer omdat latere nazaten woonachtig waren te Stavoren.*

Op huyden den 29ste Marty 1655 exhibeerde de E. Heere
Annius Haarsma mede Gedeputeerde Staat deser prov.
& Secretaris van Hemelumer Oldephaert ’t navolgende
principale Testament & versochte ’t selve geregistreert
te mogen worden ten Fideicommissaire Registratieboek,
lydende soo volcht

In den Name Godes Amen. In't jaer ons Heeren Salichmaeckers Jesu Christi,
sestien hondert ende negentien den 11de Septembris hebbe ick **Anske Tietes zn.**,
mede regter van Hemelumer Oldephart & Noortwolde & Dorpsregter tot
Warns, sijnde gesont van lichaem, gaende & staende wel machtich &
gebruyckende mijn volle verstandt & vijff sinnen, aengemerckt ende
overlecht de seeckerheyt des doodts & d' onseckerheyt van d' ure der
selver, ende dat een iegelyck well g'oorloft sij van sijn nae te latene goederen
te disponeren, hebbe Daeromme intestaet van dese werelt niet willen scheidyn
gemaect seeckere mijne dispositie, uysterste & laetste wille, ten
welcke ick will weerdich te sullen sijn & genoemt te sullen worden als
een Testament bij geschrifte, ofte als een Nuncaputyff, ofte als een donatie
onder de levenden, ofte enz. Erstelyck
bevele ick Testator mijn ziele in den handen Godes Almachtich, die deselve
gemaect & geschapen heeft. Hem biddende dat hij deselve deur
sijn grondelose barmherticheyt genadig will sijn, ende begere dat mijn
lichaem nae mijn overlijden ter aerden besteed sall worden & voorts
comende totte dispositie van mijn tijtlijcke goederen. Est dat ick Testator
tot mijn erffgenamen nominere & instituere de kinderen van **Jeldu
Tietes dr., mijn wijlen Suster bij Ids Tiernnes** in echte getogen
met name **Tiete, Tierne, Renck & Jelduw** omme nae mijn versterven
alle mijne nae te latene goederen, gelt, golt, gemunt & ongemunt, landen
& andere roerende & onroerende goederen, geen exempt te adieren, eeuwelyck
& erfflyck te genieten ende beholden, behalve dat sij Rynck mijn lichter (= *bastaard*)
dochter eens sullen uytkeeren de summa van ses hondert car gls. van

xx St. stuck aen gelt ofte oblien als hun best gelegen sall sijn & bovendien haer oock te laten volgen uyt mijn goederen een hooft maedlandt leggende opde Campen bij Scharl met xl stuivers lasten. Item een hooft maedlands leggende inde Bolten voor enige jaren gecocht met xii lasten te Warns V 126.

schietende

schietende, ende ingevalle **Pieck Reyners mijn wijff** (met welcken ick 't voorscreven hooft Landts gecocht hebbe) haer helfte niet wilde laten volgen, in plaetse van dat sal sij Renck voorschr. soo veel aen gelt genieten, als de cooppenningen van dien Daervan hebben beloopen, ende de betalinge Daervan is geschiet. Item noch een verstal zaedlandt leggende te Warns in Haye Taes stucken, met vier st. lasten, ofte soo veel 't Coopbrijff Daervan is vermeldende, ende noch seven lams grasinge leggende in Algen War, vrij landt. Dewelcke penningen & landen ick Testator de voorg. Renck tot volle verlijck haerden haerden competentie (soo verstande mochte worden haer yets geschapen te sijn) toegelecht hebbe legatere & besprecke omme eeuwelyck & erflyck deselve te boven de goederen & mobilen bij haer van mij genoten & ontfangen te hebben & genieten, doch onder conditie & restrictie hier nae verhaelt, niet tegenstaende haer grote ondanckbaerheyt, ongehoorsaemheyt & onbeleeftheyt die sij soo int honiuveltkken? als andersins noch steeds tegen mij betoont & andere redenen meer, daer deur ick well veroorsaackt ware haer niets te legateren ofte yets toe te seggen, dan onaengesien sulcker ick nochtans will dat sij de voorschreven penningen & landen sall hebben, doch alsoo dat sij deselve niet sall mogen inneteren, verminderen, vercoopen, versetten ofte in enigerleye manieren beswaren, dan deselve cloeckelijck & neerstich bewaren Daeromme ick will, dat dieselve Renck mijn lichter dochter, niet meer sall genieten als de laerlijxe renten & profijten vande goederen haer hier vooren toegelecht, ende oftet geschiede dat enige vande voorschrevenen landen & goederen bij haer verquistet, verset, vercocht ofte verwandelt mochte worden, des ick niet verhope, soo will ick dat alsulck dat niet geachtet sall sijn, maer vruchteloos gehouden worden, sonder dat sij Renck, ofte yemant anders van harent wegen haer iets tegens sullen mogen opposeren ofte soecken deselve te infringeren, ofte oock mijn wettige erffen in enigerleye wijse mogen molesteren onder protest van enige haeren rechtelijck competentien (dat nochtans bij mijn belijven staet, die ick genoech-saem & ten vollen met het gene haer hier vooren bij mij toegelecht is, veclijcket? hebbe & oversulcx, alsulcx praetens wech:genomen, sall derhalven niets meer van mijn nae te latene goederen genieten ofte hebben te eyschen bij poene dat bij soo verre & indien sij Renck ofte ijmant van harent wegen haer sulcx te doen onderstonde met woorden ofte wercken, strax metten eersten citatie, verbeuren sall alle't gene haer hier vooren bij mij toegelecht is, ende geacht worden 'tselvige onwaerdich, 't welcke datelijck vervallen sall wesen & devolveren op mijn voorsch. wettige erffgenamen ende den armen vande gereformeerde gemeente te Warns in voegen dat de voorschreven armen in dier gevalle sullen genieten de effecten vande voorsch. ses hondert car. glds. & mijn voorschreven wettige erffgenamen de landen vooren geroert & d'andere helfte valse voorschr. ses hondert car.gls. deselve respectivelijck in voorschr. gevalle Daertoe institueren ende indien de voors. Renck sonder wettige descendentes nae te laten quame te versterven, soo will ick dat alle deselve holden gen exempt op mijn wettige erffgenamen sullen

127.

keeren

keeren, in voegen oock dat deselve int geheel nochte voor part ofdte deel in geenderleye wijse sullen mogen vervreemden, niet van mijn bloede sijnde, maar succederen op den genen van mijn billoede alsdan Daertoe die naeste

sijnde, willende oock dat een ofte meer vande voorschr. mijn w. susters kinderen sijnde mijn wettige erffgen., verestervende sonder wettige descendentes beachter te laten, den selviger aenpart goederen haer van mij aengecomen, erven & succederen sall opden anderen in leven blijvende, deselve in dier gevalle tot erffgenaem sugstiterendew. Willende nochtans oock dat **Tiete** eender mijne erffgenamen voorschr. ten aensiene hij een sone sijnde, nae mijn lyve zaliger **Vader Tiete Ansckes** is genoemt, sall hebben mijn huysstede Staten & hiem, sampt camp fenlandts daer bij leggende te Warns met toebehoorende gerechticheden. Daer ick Testator althans voor een deel selfs bewone, & voorts bij anderen bewoont & gebruyckt wert dewelcke ick hem tot een prarogatyff legatere, geven ende besprecke om't selve eeuwelijck & erfflijck te hebben & genieten, ende dat **Renck & Jeldu** voorschr. sijn gesusteren eens elcx in reguard van dien uyt mijn goederen sullen trecken & genieten twee hondert car. gld. ende **Tiernne** een dier kinderen voorschr. een hondert car. gld. die ick haer respectivelijck oock legatere, geve & besprecke, ende in gevalle Tiete voorschr. sonder wettige descendentes comt te versterven, soo will ick Testator voorschr. dat het huys & stede, Sate & hiem sampt camp lants cum annexis sall erven & versterven op Renck & Jeldu voorschreven, sijn gesusters, offe mits dese substituerende, mits alsdan aen Tiernne haer broeder te moeten uytkeren twee hondert car. gld. 't stuck van twintich st. als voorschr. Willende oock niet dat het huys & stede cum annexis nochte enige andere goederen van mij affecomen sijnde & op mijn wettige erffgenamen g'ervet tot genen tijden sullen mogen vercocht, verwandelt ofte eniger mate beswaert worden, dat ick wel expresselyck verbiede bij poene nabeschreven, ende bij gebreecke van wettige descendentes te cwesen soo mijn wettige erffgen. sonder wettige descendentes comen te versterven, will ick dat miojn nae te latene, geen examp, niet in vreemden handen, ofte aen den genen van mijn bloet niet sijnde, sullen erven ofte versterven, maer t'elckens wederom comen & erven op de gene die Daertoe alsdan van mijn bloede de naeste bevonden sall worden die ick Daertoe bij desen jure substitutionis erffgen. instituere, doende deshalve substitutien vulgariter, papillariter vel per fideicommissium. Voorts legatere & geve ick Testator den armen in Warns een hondert & vijftich car. glds. Waer van de jaerlijxe profijtten sullen simploieert & converteert worden tot mede onderholt van **Jel Suwarts weeskint, Anske genaempt** tot dat het selve xv ofte xvi jaren oldt geworden sall sijn, dat het cost & loon sall comen verdienen ende Daerna 't imploieren tot onderholt vande armen vande gereformeerde gemeente in voorschr. dorpe Warns. Tgene voorschreven is verclare ick Testator

V 127.

mijn

mijn laetste & volcomene wille te zijn, die ick in alle poincten volcomenlijck naegecomen & g'observeert wil hebben, sonder dat hier tegens in enigerleye manieren gedaen sall mogen worden, bij poene dat den genen die hem hier tegens sall mogen opponeren, desen te contravenieren, ofte deshalve soecken te infringeren onder wat protest sulcx soude mogen wesen dat sodanige opposant, contraventeur & infracteur, verbeuren sall alle 't gene hem ofdte haer deur dese ofte andersins sall mogen aencomen het welck alle wederom accresereen sall den goetwilligen onderholder van desen, deselve alsdan Daertoe instituerende, doch voorschr. institutie neffens die goederen van Renck voorschreven in voegen als vooren is verhaelt ende ten eynde dan desen volcomen gelooff geven sall worden ende effect sall mogen sorteren, soo hebbe ick Testator voorschr. op een tijt bij malcanderen doen comen

& versamelen deser ondergeschrevene mannen mer eere & tuygen van gelooff ten huys vande onder benoemde Secretaris, met namen Syttie Arents zn. & Andries Andries zn. beyde Burgemrs.. Foecke Tietes & Hylcke Alberts beyde **Raedsmannen der Stede Stavoren**, Claes Jans Bonck Laeckencoper & burger aldaer & Jelle Wijbes mede burger der voorschreven Stede, sampt Jacob Imes Secretaris van Hemelumer Oldephart & Noortwolde. & ick Testator desen selffe ondergeschreven hebbende, hebben hen als *erchenen*? gebeden & bewillicht, dat sij desen voor mij mede hebben ondergeschreven, geschiet binnen de voorschreven Stede op dach, maent & jaer als boven. Onder stonden

Anske Tietes, Syttie Aerdts, Andries Andries, Foecke Tietus, Hilcke Alberts & Claes J. Bonckes, Jelle Wybes & Jacob Imes met hun togen.

Nae gedane collatie tegens de principale Testaments vertekent als boven, is dese daarmede bevonden te accorderen.

In kennisse van mij, den 29ste Marty 1655.

Ter ordonantie van den hove.

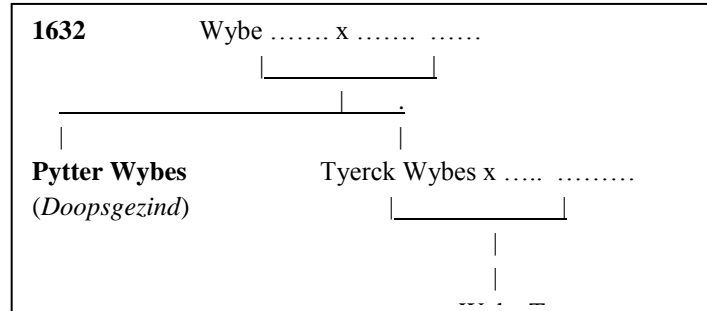
(Siet Testator opz wel so overij...
 hebbe & bewillicht, dat sij dese voor mij mede hebben ondergeschreven. In
 kennis van mij, den 29sten Martij 1655. Onder stonden
 Anske Tietes, Syttie Aerdts, Andries Andries, Foecke Tietus,
 Hilcke Alberts & Claes J. Bonckes, Jelle Wybes & Jacob Imes
 met hun togen.
 Nae gedane collatie tegens de principale
 Testaments vertekent als boven, is
 dese daarmede bevonden te accorderen.
 In kennisse van mij, den 29sten
 Martij 1655.
 Ter ordonantie van den hove
 Dijkwijzen
 29
 1655

- Pytter Wybes -

FIDEI-COMISSAIRE TESTAMENTEN

(Rijksarchief Leeuwardenboek: EEE-1)

*“erfstelling over de hand”, dwz. erfmaking waarbij de erfgenaam de erfenis moet bewaren;
goed dat niet verkocht mag worden, maar in de familie moet blijven.*

V 581

Aenden Hove van Frijslandt

Nacomende annexe appute, staende in margine van den Reguester uyt den name van Evert Schellinger in qualiteit den voorschrevene Hove gepreapenteert, secht Galtie Everts tot Stavoren voor goed beduncken dat het testament ten requeste gedacht na onlangs eerste in sijne handen gecomen, want hij ter zee absent is geweest, ende is tot dien selven tijt bij anderen het bewint gehadt hebbende van de goederen van W. den **Testatrix Pytter Wybes** affgecomen geweest te dien uyt bijgaende certificatie van de Stadt Stavoren. Sulcx dat buyten sijn schult is dat hetselwige Testament niet eerder is geregistreert geworden. Maeckt derhalven hem neffens 't gedane versoeck geensins parthye, maer verclaert het Testament ad manus te hebben ende hiermede genomen omme te doen existen indien W.E.M. sulcx disponeert, praesenterende tot dien eynden binnen twee dagen 't principale Testament in handen van de E. Secretaris Scheerhagen over te geven. Daeromme is sijn descriptien dat hij met deselvigen verclaringe & praesentie can volstaen & worden geregistreert, quo facto etc. Was getekent D. Feenstra. Volgt het *suick?* apput staende mede in margine vanden requeste, luyt soo volcht. T Hoff alles gesien accordeert den scriopent dat het Testament ten requeste gemelt, inde griffie worden geregistreert, actum den 25ste Novemb. 1656. Ter ordonantie vande Hove, was getekent H. Scheerhagen met sijn gewonte togen.

Nae gedane collatie tegens den Principale
Testament als boven is desen daarmede
bevonden te accorderen. In kennisse van mij op
desen 25sten November 1656.

*Hierna volgt het Testament van “Wijbe Tijercx”:
fol. 582.*

Inden Namen Godes Amen. In't jaer ons liefen Heere ende Salichmaeckers Jhedu Christi xvi^c twee & dartich opte seventienden dach der maent November, naer den ouden stijl ter vijfftienden indictien, hebbe ick **Pijtter Wijbes zn.** tot Stavoren swack van lichame, als wesende met een langduyriigen koortse beladen, ondertusschen gaende & staende mijn

memorie, verstandt ende vijff Sinnen over all wel machtich sijnde
 ende gebruyckende ende considererende den broosheyte des Levens,
 den sekerheyte des tijdelijcken doods, & d'onseckerheyte vande gede-
 -stineerden uyre van dien, voor & all eer ick vanden doot mochte
 worden gepravenieert ende overrompelt, gemaect ende geordonneert
 gelijk ick maecte & ordonnere mits desen dat mijn jegenwoordigen
 Testament, uysterste Wille & dispositie mijnen goederen
 bij dewelcke ick Testatrix God Almachtich mijn edele ziele
 & mijn lichaem der bequamer aerden bevolen hebbende, hebbe gele-
 -gateert & besproocken, legatere & bespreke mits desen
den armen der mennonyten gemeente binnen Stavoren, vanden welcken
ick Testatrix een mede ledemaat ben, eens & voor all die
 summa van een hondert carr. gls. tot XX stuivers 't stuck, voorts tot
 mijnen anderen goederen dispositie procederende, soo hebbe ick
 Testatrix tot universele erffgenaem genomineert & g'instituert
 sulcx alsnoch doende bij desen **Wijbe Tijercx** zn. mijn broeders sone
 tot alle mijne nae te latene & metter doot te ontruymende
 goederen, soo roerende als onroerende, geen in alles uytgesondert
 hoe die oock genoemt mogen worden offe waer die gelegen
 mogen sijn, sampt actien & gerechtigheden van dien, willende &
 ordonnerende well expresselijcke mits desen dat de gedachte
 Wijbe Tijercx mijner geinstituteerde erffgenaem van mijne nae
 te latene goederen niet anders sall mogen genieten & gebruycken
 als alleenlijck het ufum fractuur ofte vruchtgebruyck van dien
 soo nochtans dat hij deselvige bij hogen noot & niet anders als
 tot sijn lijffs orbaer nopende het capitael sal mogen te verminderen,
 opbreecken & consumeren, willende & statuerende weder well
 expresse & dat mijne be-achter gelatene goederen, geen uytgesondert,
 naer mijn overliden tot penningen gemarckt, & op intresse den
 provincie van Frieslandt ofte anderen bequamelijck gecrediteert
 worden ten eynde dat de gedachte Wijbe daeruyt te beter &
 bequamer mach worden gealimenteert & onderhouden. Indien
 'tgevalle de gedachte Wijbe Tijercx sonder kint of kinderen
 wettelijck geprocreert beachter te laten, deser werelt geraecken
 te overliden, soo substituere ick Testatrix mits desen als erffgenamen
 tot mijn goederen, geen uytgesondert, den ghenen die van mijn
 V582

naeste

naeste bloedt, linie & graad als dan in leven sijn. In voegen
 dat de meer gemelte mijne beachter gelatene goederen niet anders
 als bij hoger noot tot lijffs orbaer van den boven genoemde mijner
 geinstituteerde erffgenaem Wijbe Tijercx sullen mogen gelicht, opge-
 -broocken, noch geconsumeert ofte vermindert worden, noch buyten kennidde
 & weten van mijne gesubstituteerde erffgenaem voornoemt als dan in levende
 sijnde. Voorts wille & begere ick Testatrix mits desen als noch expres-
 -selijck dat d'adminidtratie & regeringe sampt bewint mijner
 beachter gelatene goederen sall worden gedaen, voorts naest mijn
 overliden bij een ofte meer van den genen, die van mijn bloedt, linie
 & graad alsdan in levende den bequaemste mogen bevonden worden, willen
 & begeren dat deselvige bij 't Gerechte tot administratie
 voornoemt werden geauthoriseert & geconsirneert, sonder dat Wijbe
 Tijercx mijne beachter gelatene goederen selffs sall vermogten te
 administreeeren, ofte de regeringe & bewint hem in enigerleye
 wijse aen te metigen, well den administratoren enichsins te

turberen ofte in hun bewint & administratie te verhinderen.

Dit is dan het Testament van mij Pijtter Wijbeszn. voorschreven dewelcke ick wille, dat in allen sijnen poincten & in elcken van dien besonder wellstricktelijck geobserveert & onderhouden sall worden, t'sij bij mijner erffgenaem ofte gehonoreerden, bij poene dat den conraventeur infracteur, ofte oppingareur 't sij directelijck ofte indirectelijck sall sijn en blijven gepriveert, gelijk ick denselven privere mits desen van't gene bij yestament is toegesecht, ofte andersins ab in-testato soude mogen competeren, accresserende desselffs portie tot profijt des genen dien goedwillich is desen mijnen dispositie te achtervolgen & pointelijcken nae te gaen Ende oft dat selvige niet mocht bestaen & effect sorteren als een Codicil, donatie onder den levenden, ofte uyt saecke des doodts, ofte als een contract, ofte als een ander simple schrifture, ofte met het recht van Legaet, ofte fideicommissie, ofte ad pias causas, soo & alst mette aldermindten solemniteiten naer den rechten stijl & costumme van desen Lande van Frieslandt sall mogen bestaen & effect sorteren, niet tegenstaende alle de solemniteiten soo van geestelijcke als civile rechten in desen niet mochten te sijn, oock niet tegenstaende enige costumen, landtrechten, ordonantien & Y statuten deses contrarieren, denwelcken ick alle wille gederogeert hebbe & voor soo veel in mij is, denseldden derogerende mit desen. Ende nadien den principalen

V 582

tenoir

tenoir & innehouden van desen mijnen Testamente den naebenoemden getuygen om redenen mij moverende niet te vooren gelesen, noch geopenbaert is, soo belove ick Testatrix onder verbandt mijner goederen dat de ondertekeningen hun in alles sall onschadelijck wesen, gelijk ick Testatrix op een dach, tijt ende uyre ten huuse van Symen Thomas \mede burger binnen Stavoren bijden anderen hebbe doen vergaderen den eersamen seer voorsienigen Symen Agges, Frijescke Sijwerts, Sijwerdt Pytersz., Claes Claesz. & Rinnert Hylckesz, Fogele Jeltesz, Lyckle Murcx, alle burgers binnen Stavoren, sampt Jacobum Pastouw Notaris Publique aldaer denselvigen met ernst versocht & hebben desen voor mij (selfs niet schrijven conende) als orkennen te willen ondertekenen & bevestigen twelck bij ons getuygen door ernstigen versoeck vanden Testatrice alsoo gedaen is, naer dat den correctie hier voren all geschiet ende de woorden in margine all waren gestelt, op dach, maent & jaer als boven. Onder stonden Symen Agges soon, Frijescke Siewerts, \ Syuert Pijtters, Rijnner Hijlckes, Claes Claes & Lyckle Murcks, Foggele Jelties, ter requisitie van de Testatrice voor noemt, getekent Jac. Pastou Not. Pub. met hun streken.

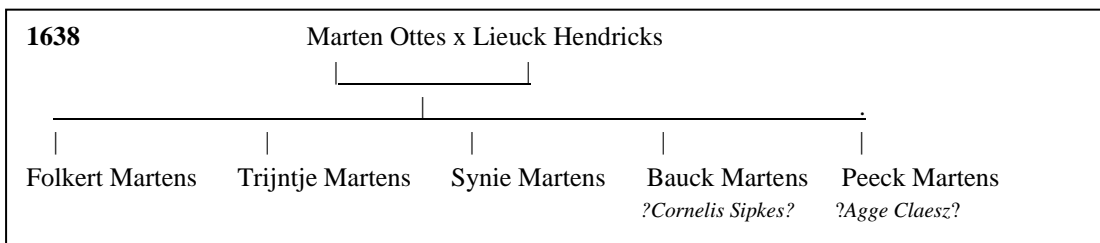
Nae gedane colatie tegen den Principalen Testamente vertekent als boven, is desen daarmede bevonden te accorderen. Ter kennisse van mij, den 25 November 1656. Ter ordonantie van den Hove.

- Marten Ottes -

FIDEI-COMISSAIRE TESTAMENTEN

(Rijksarchief Leeuwardenboek: EEE-2)

*“erfstelling over de hand”, dwz. erfmaking waarbij de erfgenaam de erfenis moet bewaren;
goed dat niet verkocht mag worden, maar in de familie moet blijven.*

215. Op huyden den 3de Augusti 1655 exhibeerde Hendrick Edsers, Stavarsche schipper, sekere orginale Testamente & versochte 't selve geregistreert te mogen worden ten fideicommissaire Regidtratieboek, luyt als volcht:

Inden Namen Godes Almachtichy Amen. In't jaer onses Heeren en Saichmaeckers Jesu Christi een duysent ses hondert acht en dertich den 6de dach des maents Decembris, hebben wij **Marten Ottes & Lieuck Hendricksdr. echteluyden, burgers binnen Stavoren**, beyde redelijk gesont wesende van lichamen, gaende & staende well machtich ende gebruyckende ons volle verstande & vijff sinnen, aengemerckt & overlecht die seeckerheyt des tijdelijken doodts & d'onseckerheyt vanden uijre der selver, oock dat een yegelijk wel g'oorloft is van 't sijner te mogen disconeren & Daeromme van dese werelt *uittestaet* niet willende scheidende, dan mits desen met voorbedachte gemoeden & tijden deliberatie gemaect dese onse testamentaire dispositie, dien wij willen weerdich te sullen sijn & genoemt te worden als een Testament bij geschrifte, Nuncupatijff off Codicil, een donatie onder de levenden offe ons oorsaecke des doodts, een recht van legaet ae pias causes wel jure fideicommissium ofte andersins een steclte schriftuyre, soo het alderbest met de minste solemniteiten nae rechte ofte naer gewoonte deser Landschappe van Frieslandt sall mogen bestaen & effect sorteren (:niet tegenste in desen overgelopen mochte sijn, enige clausulen die tot vastmaeckinge deses nodig vereyst worden, dien wij met desen renumxieren, deregeren & te niete doen.) welckers inhouden wij den nabenoemde getuygen om redenen ons Daertoe moverende, niet te voren gelesen noch geopenbaert

V 217

hebben

hebben. Eerstelijcken dan bevelen wij Testatoren ons ziele inde handen Godes Almachtich die desselve gemaect & geschapen heeft, hem biddende dat hij die door sijne grondelose barmharticheyt genadich will sijn & begeren dat onse lichamen ter aarde bestelt worden nae den willen des Heeren. Ende alsoo dan comende tot onse voors. dispositie hebben wij Marten & Lyuck voorgenoemt, beide alrede tot een redelijcken olderdom gecomen sijnde & ons andere consideratien ons daertoe moverende, Daeromme elx anderen & den lancxtlevenden van ons gegeven & besproocken hebben geven & bespreecken alsnoch mits desen, het vluijgsgebruyck van alle den naegelatene goederen, soo roerende als onroerende, hebbende & toecomende actien & gerechticheden geen uytgesondert, ons soo te samen als elcx besonder

toebehoorende, & 't gene bij den eerst verstervende achtergelaten mach worden, die den langstlevenden van ons sall mogen gebruycken & int gebruyck detineren & d'opcomste van dien gebruycken, sijn ofte haer leven langh, ofte tot wederhylcken toe, dien oock tot noodruffte mogen consumeren, sonder oock te derven ofte noch gehouden Daervan reeckeninge te geven off inventaris te passeren, ofte oock borgen te stellen pro utende etfruende van all het welcke wij den langstlevende mits desen gexcorderen & ontstaen & voorts nae den dootd ofte wederhijlcken van den langstlevenden van ons, willen wij dat onse goederen alsdan in *rerum natura* & niet geconsumeert sijnde, bij onse kinderen ofte kintskinderen genoten & ontfangen sullen worden, namentlijk Folckert Martens onse soon, Trijntie, Synie, Bauck & Pieck Martens onse dochteren, ende bij hen versterven, haere kinderen in hun plaetse, dewelcke wij Daertoe tot erffgenamen bij desen nomineren & stellen, omme deselve in allen weder liefde vrundschap & enicheyt te divideren, delen ende genieten, gelijk sulcx ab inteste behoort met dien bescheyden nochtans dat one voorschreven goederen in generleye wijze, in alles noch voor part noch deel sullen mogen versterven in vreemde handen. En mogen dat de voornoemde onse kinderen ofte kintskinderen verstervende sonder wettige kint off kinderen nae te laten, de goederen van sodanige wederom sullen erven op de gene van ons bloede als Daertoe de naeste wesende, den selven juna substitutionis Daertoe erffgenamen institueren sonder dat onse voorschreven kinder ofte kintskinder, oock in contrarie deses sullen mogen disponeren.'Tgene voorschreven is verclaren wij Testateurs ons uysterste & volcoomen wille te sijn, dien wij willen van onse erffgenaemen & honoreerden naegecomen & geobserveert hebben bij poene dat de opposant & contraventoir sall verbeuren sijn erff. & niet meer mogen genieten dan sijn ofte haer legitimen, & sall sodane contraventoirs aenpart wederom genoten worden bij de goedwilligen onderhouder deses. Ende ten eynde dese onsen Testamente volcomen gelooff sall mogen geadhibeert worden, soe hebben wij Testatoirs op huyden op een tijd ten huysse des Secretarij naebenoem bij malcanderen doen comen & vergaderen d'eersame & discrete mannen, namentlijk Reijner Pieters, Remmert Beernts, Mr. Andries Bonifacius Chirutgijn, Pijtter Roeloffs, Lijckle Jacobs, alle burgers binnen Stavoren ende Annum Jacobi Haersma, Secretaris van Hemelummer Oldephaert & Noortwolde, met Joannem Jacobi sijn Clercq, & nadien dan den voornoemden getuygen den

218. *principalen*

principalen *teneur* & ...houden niet te vooren gelesen noch geopenbaert is soo beloven wij Testatoiren onder verbant onsen goederen, dat haer den onder-teeckeninge onschadelijck sall sijn. Ende wij Testatoiren deses selfs eerst \ondergeschreven hebbende, hebbe de boven genoemde personen versocht & gebeden omme desen mede te verteecken, 'twelck wij als *orckenen* geerne hebben gedaen sonder dat d'ene vanden ander is gescheyden voor de volle verteeckeninge geschiet sijn op dach, maent & jaer als boven. Onder stonden Marten Ottes, Lijeuck Hendrijcks, Reijner Pieters, Remmer Bartens, M. And. Bonifacius, Peijter Roeloffs soon, L. Jacobs, Joris Jacobi & A. Jacobi Haersma, enige met togen.

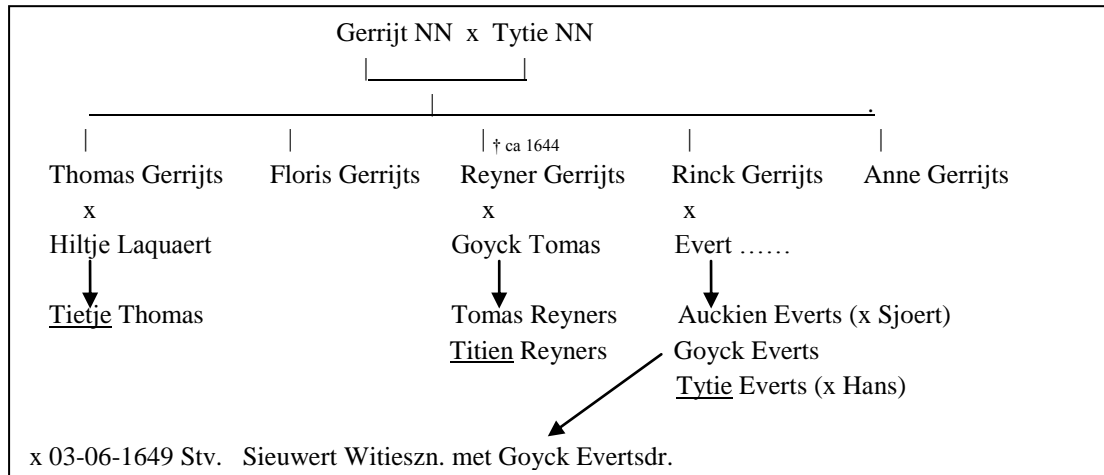
Nae gedane collatie tegens den principalen / testamente verteeckent als boven is dese / bevonden te accordeeren. In kennisse van mij, desen 3de Augusti 1655. Ter ordonantie vanden Hove

- Thomas Gerrijts touwslager -

FIDEI-COMISSAIRE TESTAMENTEN

(Rijksarchief Leeuwardenboek: EEE-2)

*“erfstelling over de hand”, dwz. erfmaking waarbij de erfgenaam de erfenis moet bewaren;
goed dat niet verkocht mag worden, maar in de familie moet blijven.*

1638: FIDEI-COMMISSAIRE TESTAMENT VAN THOMAS GERRIJTS, touwslager te Stavoren

Op huyden den 8ste Novemb. 1659 comp-
-reerde in de Griffie 's Hoffs van Friesland
Dr. Dominicus Feenstra, mede Advocaat
voor den voorschr. Hove, exhiberende sekere
principale requeste ende s' hoffs margi-
-nale appute alsmede daarbij sekere
testamente, ende versochte die allen alhier ten
fideicommissaire rigistratie boek
geregistreert te mogen werden,
luyden als volgt.

Aen den Hove van Frieslandt

Gheeven reverentien te kennen, Arent Annes Blau
tot Stavoren voor hem selven, ende als lasthebber hebbende
van Jan Bruynigs Luijt, man en voogd van
Fookien Jarichs tot Amsterdam, Auckien
Everts dr., Goyck Everts echte wijff
van Syoerd Wytties (met) selve gesterckt
ende Tijte Everts echte wijff van Hans
Janssen, ter aee absent sijnde, alle kyndt ende resp.
kynderen van w. **Renck Gerrijts dr.** ende van
Anne en Evert Gerrijts soonen in levene
broeders ende susters van w. **Thomas Gerrijts**
soo die Supluten voor ouders bij sententie van den
Hove in dato den 16de Juny 1640 hier annex met 't
hebben geobtineert omme als eijgen wel quasi te
besitten ende te behouden den goederen van Thomas
Gerrijts voorschr. nae deductie van het legitime
ende Trebelliancia Titie Thomas geadindiceert

ende haer oock uitgewesen bij scheidjinge ende deelinghe voor de Heeren *Gaie Autauta* indienelijcken gevallen in dato den 14 July 1640. Ende alles uijt cracht van sijn w. Thomas Gerrijts Testamentaire dispositie t' Amstelredam geprotocolleert hier verতোont met ende off wel den directe erffgenaem Titie voornoemt incumbeerde te bestueren dat het Testament in de Griffie werde geregistreert.

In den Naeme Des Heeren Amen. Op huyden **den sevenden May in den Jaere desselfs ons heren Jesu Christius duysent ses hondert acht en dertich**, *indientiene Sexta*, omtrent vijff uyren naer den miuddach, Compareerde voor mij *Gaibo* Westfrisio, Openbare Notaris bij den hove van hollandt geadmiteert 't Amsterdam residerende ter prntie van getuygen naergenoemt, d'eersame Tomas Gerrytzes, Touwslager, wonende tot Staveren in Ferieslant mij Notaris bekent, gesunt van licham, gaende ende staende, sijn verstandt, memorie ende uytspraeck volkomenlijk machtich wesende etc. etc.

uyt sijne gereedte naergelatene goederen aen sijne tegenwoordige huysvrouw Hilletge Laquaerts aen contante penningen ofte gewisse obligatien, die sij heeft ten coste van de provincie van frieslandt sullen betaelt ende uytgekeert werden, in voldoeninge vant houwelix contract tusschen hem Testateur ende die voornoemde sijne huys-vrouwe, bij het aengaen van hyaerluiden huiwelick opgericht een somma van vier duysent carolus guldens eens, willende hij Testator voorder ende begeert mits desen alsoo bij die Magistraat van Staveren geresolveert is te doen timmeren offe op te rechten een weeshuys binnen der selver stede etc. etc.

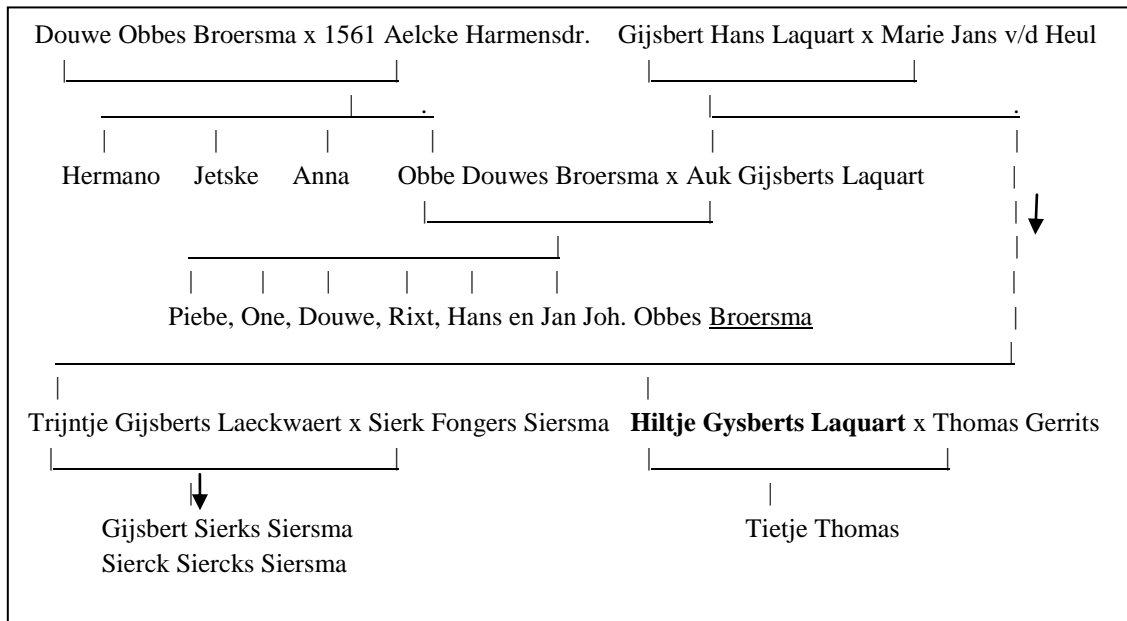
Gelijck mede des Testateurs wille ende begeerte is dat geene van sijne vaste goederen, die hij zal komen naertelaten, soo huysinge, landerijen als andersints, daeronder mede comprehenderende ende begrijpende sijne Testamenteurs halve Lijnbaan binnen Staveren voorschr. mette parten scheeps vandien, tegenwoorsich daerbij sijnde ende die van tijdt tot tijdt daerbij gevoecht ende aengebracht werdende mette dependentie ende winninge vandien, daer van die wederhelfte **sijn broeder ende suster Reiner Gerrijts Touwslager ende Rinck Gerrijts** toebehoort etc.

Aangesteld tot Executeurs en Administrateurs over de voorschr. sijne naergelatene goederen gedeputeert ende gestelt, sulx hij is doende mits desen, **sijn twee broeders als Reinier ende Anne Gerrijts**, die hij daertoe is gevende alle generale ende speciale macht.

*Decretale verkoping 1644 van eigendommen van **Gerryt Saeckles** in leven Burgemr. van Staveren. Namen: Wybrand Gerrryts, Siouck Gerrryts, Jel Gerrryts, Jelle Gerrryts. Evert Gerrryts, Moutmaker op de Moutery aan de*

1653: FIDEI-COMMISSAIR TESTAMENT VAN **HILTIE LAQUART**,

weduwe van **THOMAS GERRIJTS,**

Den 4 Aprilis 1656.

435.

Op huyden den 27ste February 1656 exhibeerde D^R.
Armaldus Bolten Lenier mede Advocat bij Hoffe van
Frieslandt sekeren principalen Request sampt apput
& Daerbij een copeel authenticq testament mitgaders
ten nader Codicillaire Dispositie, welcken hierbij
versochte te fideicommissaire registratie-boeck
geregistreert te mogen worden, luyt soo volcht.

Aen de Hove van Frieslandt.

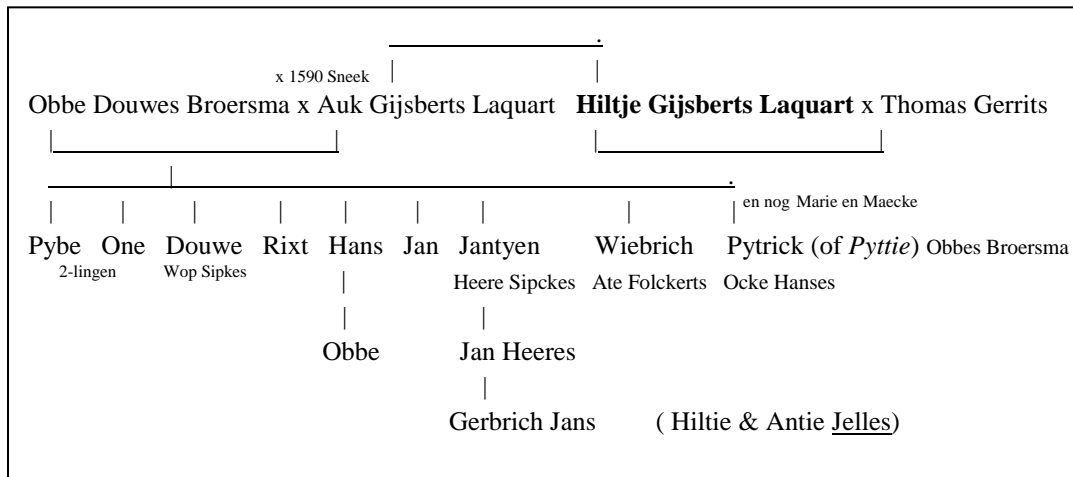
Verthonen met schuldige reverentie **Ocke Hansis** tot Franeker als vader
& wettige voorstander van sijn kinderen bij **Pyttie Obbes Broersma** in echte
getogen & **Wybrich Obbes Broersma** kinderen tot Bolsward wonende,
dat Hiltie Laquart, laatste wedue van Thomas Gerryts bij haer
Codicil in dato den 14de May 1653 geordonneert heeft dat sekeren
vijftienhondert carolie guldens bij haer besprocken aen Jancke Broersma in cas van versterff
van haer kint & kintskint weder solden comen op dese suppluten
volgens auteentijcq copie van 't Codicil achter het testament
staende hier bijgaende met A. & soo 't landt geresolveert heeft
dat alle fideicommissie moeten worden aengegeven, soo versoecke hij
Fiat registratie in 't registratie boeck der fideicommissie 't welck
doende etc. geteckent Arent van Bolten. Stond in de margine
Fiat registratie ut cetitur. Actum den 27ste February A. 1656.

Nae gedane collatie tegens den principalen
Requeste & marginale aff
Verteekent als boven is deese Daermede
bevonden te accorderen. In kennisse
27 February 1656.

V435

In den Name Godes Amen. Nadien niet seeckerder is als de doodt, &
niet onseeckerder dan d'uyre van dien, voorts ick Hiltje Laquart

laatst wedue van Thomas Gerrijts, in leven Burgemeester binnen Stavoren
 niet gerne uyt dese werelt soude scheidende sonder all voren
 gemaect te hebben dispositie mijner nae te latene goederen. Ende
 dat ick in betrachtige deses dien sonder inductie offe perscasie van
 yemant uyte vrije wille tegen woordich kranck te bedde leggende,
 doch bij volcomen verstant & sinnen wesende, in tijts geproceert
 hebbe tot ordineren & statueren van dese mijn Testament &
 willende dat het selve sall effect sorteren als een solement testament
 off anders & ten minsten als Testamentium nuncupativen Codicil
 donatie causa mortis, off andere min solemente dispositie soo &
 gelijk des nae Keyserlijcke rechte & infantie deses Landschappe
 alderbest sal comen geschieden. Ten welken sine ick mijner erffgenamen
 mijne legatoren & een yegelijk in desen sullen worden gehonoreert
 well expresselijck ordineren & belasten om haer te samen & een yder
 besonder hier nae stricktelyk & ad ackussim te reguleren bij poena
 dat de Contraveuteur of contraveuteurs oppesant offe opposant
 bij de minste tegenstelling dadelijk & facto ylo jure sullen
 sijn en blijven versteecken van't gene hem offe hen bij goede
 observatie hadde mogen gebeuren, & sal offe sullen sulcke portie
 offe portien accresceren de goedwillige nacomers desen mijner
 laetste wille, waermede dan comende tot den dispositie sellfs, soo
 bevele ick Testatrix all voren mijn Edelen Siele Gods Almachtich
 in genaden om den diese verdiensten mijnen enigen heylants &
 Salichmaeckers Jesu Christi & mijnen lichame d'aerde tot een
 eerlijcke begraeffnisse binnen den Martinikercke tot Bolswardt
in het graf van Gijsbert Laquart, in leven Secretaris van
 ..ter Wonseradeel, **mijn W. Vader**. Ordonnerende mijne erffgenamen
 sulcx te effecteren & laeten eschieden. Dit gepraemitteert
 instituere tot universeel erffgenamen mijner goederen, soo roerende
 als onroerende, actien & gerechtigeden, golt, gelt, silver,
 gemunt & ongemunt, geen exempt den E. **Gijsbert Siersma**, older Reken-
 -meister deser provincie & Vroedschap binnen voorschreven Stede mijn
 neve & nae mijn Sal. vader genaempt, denwelcke ick substituere
 sijn kint off kinderen bij mijn Testatrix overlijden in leven bevonden
 wordende, indien hij geraecken mochte voor mij te sterven
 den legatere **mijn neve Douwe Broersma** tot Sneeck duy-
 -sent car.gld. van twintich Stuivers 't stuck. **Jancke**
Broersma wedue van Here Syckes zn. tot Bolswardt
 vijfftien hondert caroli gld. **Wybrich Broersma**, huysvrouwe
 van Ate Folckerts aldaer een duysent gelijcke guldens,
Pyttie Broersma, huysvrouwe van Ocke Hanses ..mers?
 duysent vijff hondert caroli gld., Hiltie & Antie Jelles
 dochteren aldaer te samen vier hondert caroli guldens, **Obbe**
Broersma

Broersma, soone van W. Hans Broersma tot Leuwarden, twee hondert Caroli gls. & eynt de voorn. Kerckearmen vande gereformeerde Gemeinte binnen Bolswardt, twee hondert der selven guldens. Alle dese legaten bij mijn erffgenaem off sijne gesubstitueerden uyt te keren, bij een jaer & ses weken nae mijn doot. Wille niettemin dat d'een duysent vijff hondert caroli guldens **Jancke Broersma** besproocken bij mijn erffgenaem op een *staet* off andere vaste plaetse sullen worden bestyelt, om bij haer soo lange sij leeft d'intressen Daeraff genoten te worden ende naer haer doot te devolveren op haer kint Gerbrich. Daertoe mijn erffgenaem autoriserende bij desen: doch ordinere mijn erffgenaem noch aen Jancke Broersma jaerlyx uyt te keeren vijff & twintich caroli guldens, te duyren soo lange hij off dij sall sijn verstorven, & mitsdien te *cersael*? met de doot van een van beyden. Sullende oock ijder mijner legatorien in het gene besprockenis mogen worden gedeuteert sodanige penningen als bij mijn sfflijvichheyt mijn legatarius off legataria te reste & mij schuldich bevonden sall worden. Vernder hoewel ick mijn neeff Gijsbert Siersma, & bij versterven van hem sijne kinderen mede geinstitueert hebbe in alle 't oerlijcke goederen soo will ick Tetatrix nochtans dat all mijn linnen, sampt alle mijne wollen klederen sullen erven op voornoemde Jancke, Wybrich, Pyttie Broersma, mitsgaders Antie en Hiltie Jelles, dochters aen in vijff equale parten gedeelt te worden, sulcx boven voorgaende legaten daer mede bespreeckende. Mede is mijn wille dat de vordere mobilen, namentlyk het gemerckt silverwerck mij toebehorende, mijn bedde & beddecleren, schilderijen, stoelen & bancken kussenen tafelsprede, tinnen, messen & ijswerck met d'ene cas staende inde grote voorcamer sullen devolveren op deselvige Jancke, Wybrich & Pyttie Broersma, benefens Douwe Broersma haer broeder, om tusschen hen in vier gelijcke gedeelten getrocken te worden, dese respectieve mobilen haer mede legaterende; waeronder nochtans niet sall sijn begrepen het Kantoor-Kassie met laden in mijn binnen camer noch het gene Daerinne om & aen is noch oock het grote silwere kroes, met rode behangsel vande ledekant, noch alle het porchelijn, dan sullen dese laest geximeerde parchelen met het gene wijders onder de legaten niet is uytgenoemt, verblijven onder mijn geinstitueerde erffgenamen. off dier gesubstitueerden deur crachte der gedane

instituatie & substitutie respectivelyk. Dit dan mijn enichste &

uyterste wille wesende. derogere voor eerst sodanige testament ofte Testamenten als voor desen bij mij mogen sijn gemaect & nae mijn doot mochten worden bevonden, deselvige ted niete doende in crachte deses. Daernae & ten letste wille dan dat dese alleen sal effect sorteren in voegen & ondder poenen in proemio verhaelt; om waer te comen, nadien niet genoeg is dat ick dit met mijn eygen hant vertekene, maer nae eyschen van Keyserlijcke rechte wort gerequireert, dat hier onder seven getuygen moeten staen, soo hebbe ick tot naecominge & observantie der selver rechte op een tijt & plaetse doen vergaderen d'ersame mannen, namentlijck Saeckle Tymens Tuyntiema hoedemaecker,
Agge

V 436

Agge Cornelis stoeldrayer, Gerben Doytses stadts trompetter, Jaques Douwes M^R. snijder, Riuencck Wyttes Tadema apotheker, Samuel Haringhouck Boekvercooper & Johannes Rudolph Notaris alhier, geburen van mij Testatrix, welcke ses eerste getuygen het begin & 't eynde te voren gelesen sijnde tot volcomene bevestinge benefens mij Testatrix desen hebben verteckent, ten huuse voor mij Testatrix voor mijn krankbedde vergadert sijnde op den twaleften dach des maents January in't jaer nae de geboorte onses Heeren & Salichmaeckers Jhesu Christi een duysent ses hondert * vijftich.

Onder den principalen deses stonde: Hyltie Laquerts, Sakel Tymens, Agge Cornelis, Gerbrant Doytses, Jacques Dues, Rienck Wijtses Tadema, Samuel Haringhouck & J. Rudolphi elcx met hun gewoontelijcke halen & togen.

Gecollationeert tegen den seckeren Testament ende is deesen Daermede bevonden te accorderen. In kennisse van mij deesen 27 February 1656.

Ter ordonantie van den Hove.

Hierna volgt het vermelde "aanhangel"

Dit bovenstaende Testament alnoch insisterende & in haer erende ist dat ick Testatrix nochtans bij dese Codicillaire additie sonder derogatie der institutie als dien latende in vollen krachten, wille ende begere sulcx (soo veel noodt) ordonnerende dat het legaet aen Jancke Broersma, ick segge aen Jancke Broersma, huysfrouwe wesende van Here Sipckes tot Bolsward besprecke ter summa vijftien hondert gls. bij versterven van haer & haer kintskint genaemt Gerbrich Jans nadien het sonder descendente grade comt te overlijden, weder sall erven aen Wybrich & Pyttie Broersma respectie tot Franequer & Bolswardt woonachtich off haren erffgenamen, te weten descendente andersins weder aen mijn geinstitueerde erffgenamaem, die selvige Daerinne in dier gevalle dubstituerende Testerende will & ordonnere dat die klederen Hiltie & Antie Jelles gemaect, alsnu sullen worden gedeylt bij Jancke & Pyttie sampt Wibrich Broersma, dewelcke Daerinne oock worden gesubstitueert. Ten derden dat die twee hondert gls. aen Antie Jelles besprocken sullen wesen cadin?. Item

dat die twee hondert gls. Hiltie Jelles gelegateet, nae haer doot niet sullen vererven op haer erffgenamen, maar nae haer aff-

=lijvigheyt weder keren op mijn gesubstitueerde erffgenamen off
sijne naecomelingen. In voegen dat Hiltie van dese eene twee
437. hondert
hondert guldens niet meer sall hebben dan het frugtgebruyck ad vitam
hier mede mijn voor gaende dispositie vanden 12^{den} Januarij 1650
laetende in volle vigeur, exemptdesederogatus, ende dese houdende
in voorige testament geinserveert, versoecke & wille dat
dit gelijcke kracht sall hebben als een Testament Codicil off
ander ijterste wille onder poene ten testamente voorschr.
gestatueert. Bij waren kennise hebbe ick Coduicilklante & resp.
Testatrix dese met mijn handt ondergetekent & tot corroboratie
dies getekent, gebeden den H. solperium Hansma Burgemr. deser
Stede, den Seriverdgen, Hoochgeleerden & Gotsaligen Hearium
Daven treum Bedienaer des Godelike Woord aldaer. Dreun
Wilhelmus Roijer Medicum alhier, Mr. Joost Scheurkel, older
Raedtsman, Mr. Jurien Jansen organist & de Eerweerdigen
Petrum Egendam verbi divini Conductune, sampt Dreun Aufonium van
Solcama Advocat voordien Hove van Vrieslant ende Secretaris van
Wonseradeel als getuijgen om dese mede te onderschrijven
& bevestigen, Actum Bolswardt den VIII^{den} Maij 1653 iinis? actu
ac contextu, nae dat wij getuijgen den Testatrim, hoewel
swack van lichaem, nochtans kloek & well van verstande
enz. enz.

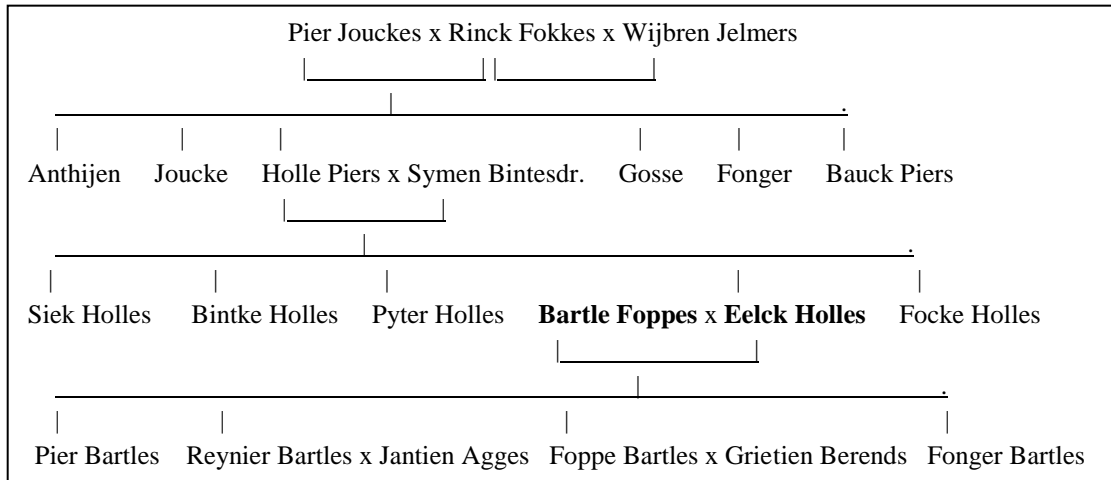
bewerkt:
D. Strikwerda-2013

- Bartele Foppes & Eelck Holles -

FIDEI-COMISSAIRE TESTAMENTEN

(Rijksarchief Leeuwardenboek: EEE-2)

*“erfstelling over de hand”, dwz. erfmaking waarbij de erfgenaam de erfenis moet bewaren;
goed dat niet verkocht mag worden, maar in de familie moet blijven.*

⇒ Zie ook het testament van de weduwe Eelck Holles van 22 Maart 1667

Op huyden den 9de Octob. 1656 compareerden
in de Griffie 's Hoffs van Frieslandt
Ide Gerrits, Schipper, exhibeerde
sekeren originele Testament van Bartle
Foppes & Eeelck Holles & versochte
't selve alhier ten Fideicommissaire
registratie boeck geregistreert
te mogen worden, luydende soo volgt.

59.

Inden Name Godes Almachtich Amen. In't jaer onses Heren
ende Saligmakers Jesu Christi **1647** den darden dach
des Maents Marty, hebben wij **Bartele Foppeszn & Eelck
Hollesdr. echteluyden, burgers in Stavoren**, beyde van
redelijcken gesontheit, wel machtid & gebruyckende onse verstand &
vijff sinnen, aen gemerckt & overgelecht de seeckerheyt des
doodts & de onseckerheyt vande ure vandien & willende
intestaet van deser werelt niet scheidende, hebbende Daeromme bij
desen gmaect & geordonneert onsen reciproce offe weder-
-zijdelijcke Testaments, dien wij willen weerdich te sullen sijn
als een testament bij geschrifte, ofte als een nincupatyff
ofte door recht van legaet ofte als een onder slechte ofte
simplele schrifture, soo de selve nae rechte offe nae gewoonte
van desen landen sal mogen bestaen & weerdich sijn, vererft
& all voren recommanderen onse zielen inde handen Godes
Almachtich, hem biddende dat hij den selven door sijn grondelose
barmherticheyt genaedich believe te sijn ende onse
lichamen inde aerde begraven te werden, nae den wille
des Heeren, procaserende all voorts tot onsen dispositie
hebben wij beyde de langstlevende van ons beyden besproken

& gegeven door sonderlinge lieffde ons Daertoe moverende, het gebruyck & jaerlyckse opcomsten van alles onsen t'samen & elx besondere hebben & te vercrijgene goederen, soo roerende & als onroerende geen Daervan uytgesondert, omme sijn ofte haer leven langh te mogen holden & gebruycken & **de onmondige kinderen** Daervan op te trecken & groot te maecken naer behoren & den kinderen uithylckende Saervan uit te birnsen tot sijn ofte haer discretie, sonder de langstlevende tot meerder uitbirsinge te mogen dringen ofte beswaeren, Authoriserende mede den langstlevende omme bij hem ofte haer (door wankennise ofte in andere quade fortuynе geraeckende) sulcx nodich & goet gevonden sall werden te mogen vercopen alsulcke huysinge & landen als hem ofte haer alsdan bequaemst duncken sall, mits den cooper behoorlyck te employeren, sonder over den selven alienatie te derven, noch cautie te stellen van des eerst verstorvene goederen, sulx interdicerende ons naebeschrevene erffgenamen niet te mogen worden & in gevalle den langstlevende hem ofte haer tot een ander bed mochte begeben, willen in sulcker voegen, dat den eerst verstorvenen goederen terstont bij ons kinderen ofte hen descendenten geadiceert & genoten werden, doch willen wij in sulcken gefalle & ordonnere mits desen dat den onmondige kinderen uit V 59. onse

onse gemene goederen eerst sullen opgetrocken worden tot dat sij achtien ofte twintich jaeren olt sullen wesen & behoorlyck uitgebirnst, 't zij dat een van ons beyden alsdan in leven sijn sall ofte wij beyden als dan sullen verstorven sijn & oversulcx onse verstorvende goederen noch des eerst verstorvene niet mogen adieeren noch deelen in geenderleye wijse & Daernae hebben wij Testators tot onsen naetelaetene goederen, gen van dien uitgesondert erffgenamen gemaect & geinstitueert **Pier, Reyner, Foppe & Fonger Barteles soonen** & de kinderen dien wij bij malcanderen meer mochten procreeren om dien in alle vrintschap met malcanderen te sullen deelen & genieten, nae dat eerst conferentie & behoorlycke verlijckinge sal werden gedaen van het gene de eene meer als de andere inde uitbirnstinge sall hebben ontfangen; 't Gene voorschreven is verclaren wij Testatoren onsen volcomen laetste wille te sijn, dien wij in alle poincten willen naegecomen & onderhouden hebben, bij poene dat den Contraventeur ofte Infracteur ofte degene dien van ons honoreerden in rechte betrect sall onwaerdich sijn ons erffgenaem te wesen & dien volgende van zijn part erffnisse versteecken sonder ten uitersten meer dan sijn ofte haer legitima genieten, wiens onwillige aenpart wederom comen sall tot profijte vanden goedwilligen onderholder deses & ten einde deses volcomen geloof sall mogen werden gedaen ofte geadhiubeert soo hebben wij Testatoren deses beyde met onse

gewoontelycke handschriftien bevestiget & tot meerder geloof hebben wij bij malcanderen doen roepen ten huysse vande olde Burgemr. Holle Piers, onse vader, den Eersamen Mannen, namentlyck Gerben Jacobs Burgemr. in Stavoren, Tiaert Sytties, Gale Hamckes Vroetsman, Aggeus Gelly Rector, Jelte Jelties, Scholte Schgoltes Rentmr. & Harmen Hendriks, alle burgers in Stavoren & hen gebeden aen deses als getuygen te onderteekenen, 'twelcke wij allen bij een vergadert wesende, alsoo gedaen hebben nae dat desen eerst bij de Testoren sellfs waere ondersgeschreven & haer & ons wel duydelyck was te voren gelesen. Actum Stavoren den 3de Marty 1647, als voren geschreven; was onder-tekent: Bartle Foppes, Eelck Holles, Gerbrant Jacobs

Tyaert

60.

Tyaert Sytties, Gaele Hamckes, Jelte Jelties, Aggaus Gelly, Scholte Scholtes, Harmen Hendrix, eenige met haelen.

Nae gedane collatie tegens den pricipale Testamente, verteeckent als boven, is deesen Daeromme bevonder te accorderen.

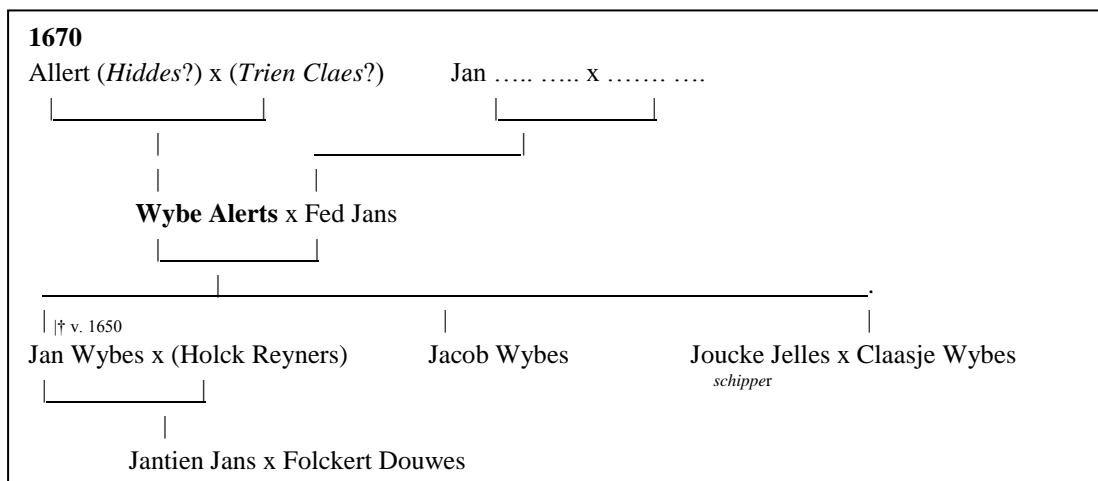
In kennisse van mij desen 9 Octobris 1657

Ter ordonnantie vanden Hove,

11
 Tyaert Sytties, Gaele Hamckes, Jelte Jelties, Aggaus Gelly, Scholte Scholtes, Harmen Hendrix, eenige met haelen.
 Nae gedane collatie tegens den pricipale Testamente, verteeckent als boven, is deesen Daeromme bevonder te accorderen.
 In kennisse van mij desen 9 Octobris 1657
 Ter ordonnantie vanden Hove,
 10-9-1657

- Wybe Allerts -

Fidei-commissair Testament d.d. 1650 van **Wybe Allerts**.
(geregistreert 11 juli 1655)

Op huyden den 11de July 1655 compareerde inde Griffie
's Hoff's van frieslandt Beernt Roeleffs, burger binnen
dese Stede, exhibeerde sekeren origin. Testamente, ende
versochte 't selve alhier ten Fideicommissairen Registratie
boeck geregistreert te hebben, luyt soo volgt.

Alsoo er niet sekerder en is als de dood & niet onsekerder als d'ure van dien
Soo isset dat wij **Wijbe Allerts, grootschipper & Fed Jansdr. echteluyden, burgers**
binnen Stavoren alsulcx bemerkende & niet geerne willende meterstaet deser
werelt overlijden. Wesende beyde door Godts genade gesont van licchame &
bij goeden verstande, met vrijen wille & voorbedachten gemoede hebben gemaect
& geordonneert, maecten & ordonneren mits desen onsen te samen & elcx besonderen
reciprocx Testament & laetste wille, welcke wij willen & begeren dat stadt
grijpen & effect sorteren sall soo't niet can bestaen als een Testamentum solenne
mulicupatyff Codicil, begistinge ter saecke des doodts, dispositie tusschen echtelijke
schickinge onder kinderen offe eniger hande andere uysterste ofte laetste wille
soo't selve best nae rechte ofte landts costume sallk comen ofte mogen bestaen.
Ende dattet oversulcx bij den onsen in alle pointen ofte dele achtervolcht
& aengecomen sall worden bij poene dat ick die gene dier hem in't alderminste
hier tegens geraeckt te opponeren dadelijk verstemmen sall wesen van alle't gene
hem door desen, ofte anders ab intestato, boven den legitimen mach aencomen
welcke conde & vervallen sall aenden goedwilligen onderhouder deses dien wij
daeromme opde gevoegelijxten maniere substituere mits desen. Godt Almachtich
dan eerst onse siele & lichamen (wanneer wij dese werelt geraecken
te overlijden) den aardschen begraaffnisse bevelende, met vasten hope &
vertrouwen omme hier naemaels door onsen Zalichmaecker Jesum Christum
wederom opgeweckt te sullen worden totten ewigen leven, soo testeren wij
voorts van onse tijdelijcken nae te latene goederen soo volcht. Eerstelijck
soo legateren & bestreecken wij Testatoren elckanderen dat d'ene de anderen
het volle vruchtgebruyck van alle onse goederen, soo roerlijck als onroerlijck,

actien, crediten & gerechtigheden geen van alles uytgesondert. In voege
dat de langstlevende van ons beyde geduyrende sijn leven, dien sall mogen
behouden, besitten & gebruycken, jae met sulcke macht om dien te mogen veralleneren
oock te verminderen & te verteren ter nood & alsoo Daermede te doen & handelen
gelijck het enen ydere met sijn eygen geoorloff is & toestaet te doen
sonder belettinge van yemanden, immers alsoo oock dat de langstlevende ongehouden
sall wesen Daeraff oploddinge offe tekeninge te doen deel min voorde conservatie
van dien borge te stellen, welcken wij elckanderen (soo willen wij nae recht
vermogen) remitteren mits desen. Voorts stellen & maecken wij Testatoren tot
erffgenamen onser goederen **onsen Sone Jacob Wybes & onsen dochter Claesge
Wybes, als mede onsen kintskint Janneken Jansdr. wesende het nagelatene
weeskindt van onse Testators w. Sone Jan Wybes aen Holck Reynersdr.
in echte getogen**, off yemand van haer voor ons verstervende & kindt off
kinderen naelatende deselve kindt of kinderen aende versturven ouders plaetse
doch alles op conditien & manieren soo volcht. Eerstelijck sullen onse erffgenamen
den langstlevende inde goederen laten sitten, ende 't vruchtgebruyck van dien
gerustelyck & vredelyck laten genieten alles in voegen & manieren gelijck
boven verhaelt. Soo onse erffgenamen sulcx gehoorsaelyck achtervolgen
soo sullen wij naden doot vanden Langstlevende den goederen die daer van

gaat verder op folio 200

bevonden worden, onder hun parten & delen soo volcht, als te weten: **Jacob Wybes &
Claesge Wybes** (off haer respective kinderen) sullen Daeraff vooruyt genieten
elcx twee duysent Car. gls. van XX stv. 't stuck, maeckende voor haer beiden
te samen vier duysent Car. gls. Den vordere goederen sullen onse erffgenaemen
(of hun kinderen) onder hun drien gelijckelyck delen, ende elck een dardepart
daeraff genieten. Maer soo yemand onsen willen in het ene ofte andere weder-
spannich is, soo institueren wij den selven onwilligen alleenlyk inden legitima
sonder wijders, ende gehoorsamen inden vordere goederen alle. Voorts
willen & bevelen wij Testateuren, soo onse kintskint **Janneke Jans** comt te
overlijden sonder wettige geboorte nae te laten, dat dan de goederen haer van ons
boven haer legitima portie afcomende, wederom ganselijck & all sullen comen
vererven & vervallen op onse Testoren bloedverwanten, teweten opden genen
die onse kintskint **Janneke Jans** dan van Vaders wegen ab intestato de naeste
is, ende dat sonder enigen afftochte vandien quaria Trebellianica den welcken
wij hier well eerstelyck verbieden. Verbieden oock daerbeneffens de voorschr.
onsen kinds-kindts **Janneke Jans moeder Holck Reyners**, als mede Jannekes
andere maagschap & verwanten van Moeders sijde den administratie & bewint
vanden goederen die deselve **Janneke** van ons mogen affcomen, als dewelcken
wij Daeraff ganschelijck uytsluyten, enz enz.

Dits dan kortelyk onse Testatogens laetste wille.

In kennisse der waerheit onse handen, ende tot onse te samen
& elcx besondere begeerte de handen vande naebenoemde personen, alle burgers
binnen Franeker onder desen gestelt, als te weten den eersamen, de Burgemr.
Taacke Yskes, Joucke Wijbes & Gerrijt Taakes, Jan Isaacx, Baucke
Tyercx, Jan Jouckes & Hartmannus Feyonis Not. Publ. welcken wy getuygen
alle gedaen hebben na dat wy de Testatoren bevonden gesond & verstandich, &
haer hoorden verclaren dat dit haer Testament & laetste wille ware.
Doch alsoo de getuygen nietanders als de voorrede & beslyt deses is voorge-
lesen, soo hebben wij Testatoren beloofd om den getuygen neffens hunne
onder tekeninge te indemneren, Actum **Franeker** ten huysse vande voorschr. Notaris
onder een context op den **21sten Marty 1650**. Onder stonden Wybe Allerts, Fed Jans
Taecke Isckes, Joucke Wijbes, Gerrijt Taeckes, Jan Isaax, Baucke Tyercx,

Jan Jouckes & H. Feyonis met hun gewoontlike togen.

Nae gedane collatie tegens den principale
Testamente, vertekent als boven, is
desen Daermede bevonden te accorderen.
In kennisse van mij, deesen 11 July
1655.

Ter ordonantie van den Hove.

The image shows a handwritten document on aged paper. At the top, there is a block of printed text in Dutch, which is a translation of the text provided in the other blocks. Below this, the text is written in cursive script. The main body of the text is a translation of the printed block, starting with 'Nae gedane collatie tegens den principale Testamente...'. At the bottom right, there is a large, stylized signature, likely of a notary or official, and the date '11 July 1655' is written below it.

ligitime	- het wettelijke (erfdeel)
ab intestato	- zonder testament, bij versterven.
authoriseren	- machtigen
imploreren	- verzoeken
context	- bewoording

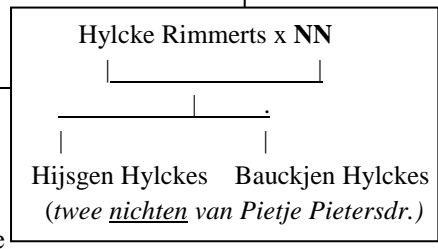
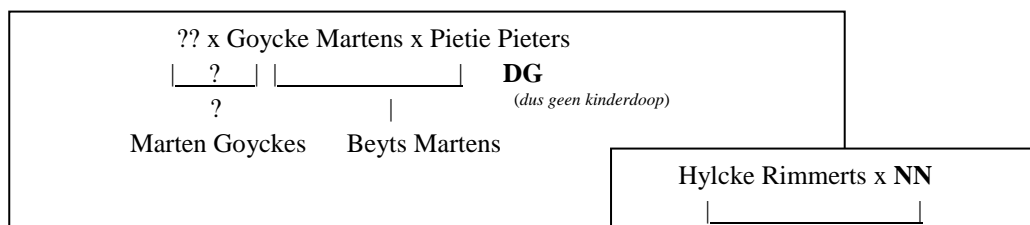
D. Strikwerda- 1993

- Pieter Pieters wed. van Goycke Martens -

FIDEI-COMISSAIRE TESTAMENTEN

(Rijksarchief Leeuwardenboek: EEE-2)

*“erfstelling over de hand”, dwz. erfmaking waarbij de erfgenaam de erfenis moet bewaren;
goed dat niet verkocht mag worden, maar in de familie moet blijven.*

Op huyden den 11de May 1658 Compareerde in de Griffie 's hofte van Frieslandt **Ede Gerrijts** schipper exhibeerde sekere originaal Testament van **Pytter Pytters-dochter** ende versochte 't selve alhier ter fideicommissaire registratie-boeck geregistreert te mogen worden, luyden soo volcht

In den Name Godes Amen. Int Jaer onses Heylandts Jesu Christi **XIV een ende vijftigh, op huyden den vijften September**, hebbe ick Pieter Pieters dgtr. burgersche tot Stavoren, kranck ende swack van lichame, leggende te bedde, nochtans mijn memorie verstandt ende sinnen in alles machrich sijnde considerende den sekerheit des tijdtlycken doodts ende vermidts den broosheit des levens d'onseeckerheit van den gedestineerden tijt & uyre vandien, voor & aleer dat ick vanden doodt gepraenieniert & overrompelt worde, gemaectt & geordonneert gelijk ick maecke & ordonnere midts deses dit tegenwoordighe mijn Testament & Uysterste wille, bijd'welcke ick mijn Syelle inde handen Godes Almachtich, & mijn lichaem den aerden, naer des heeren wille beveele enz. enz. sal geraecken naer te laten, ende metter doodt te ontruymen. Soo ist dat ick Testatrix van alle die selvighe tot mijne erffgenaem universael hebbe genomineert ende geinstaleert gelijk ick nominere ende instituere midts deses **Beyts mijn dochter bij Goycke Martens mijn wijlen man echtrlyck geprocreert**. Ende ofte gebeurde dat die selvighe mijn dochter sonder kynder, kynderen ofte neergaende graden nae te laten, mochte geraecken te versterven soo substituere ick haer mijn twee nichten Hysgen ende Bauckgen Hylcke Rimmerts dochters, te verstaen t'samen ofte elcx besonder alsdan int leven sijnde, ofte desselfs kynderen in haers moeders plaetse, behoudelijcken met dien bevestinghe datse voort naer het overliden van Beyts mijn dochter voornoemt, sullen uytkeren & betaelen aenden **Armen der Mennonyten Gemeente binnen Stavoren**, waer ick een mede ledemaat ben, ende Andryes Pyetersz. tegenwoordigh leeraer aff is, d'somma van een hondert

Carolieguldens tot XX stuivers 't stuck, die welcke ick hen legatere & bespreecke midtsdesen. Dit is het Testament & uysterste wille van mij Pieter Pyeters dochter, Testatrix voornoemt, d'welcke ick wille dat in alle poynten & elcken vandien besonder onder mijn erffgenamen ofte gehonoreerden stricktelyk aftervolcht, onderhouden & naegekomen sal werden, bij paine van mijn nae te laten goederen versteecken te sullen sijn & blijven, sullende des Contravenienien portie ofte aendeel komen te accresceren tot profijt van den gewilligen onderholder deses. Ende

..... ende tot meerdere bevestinghe deses hebbe ick Testatrix tot mijnen huuse voor mijn kranckbedde bij malcanderen doen roepen & vergaderen, daertoe met ernst versocht, gebeden ende bewillicht omme desen mijnen Testamentaire dispositie als getuygen te willen onder-teecken & bevestigen, namentlyck d'Eersamen Discreten Mannen: Hancke Tyaertsz.; Feycke Nollesz.; Wullem Claessens; Low Murckx; Claes Jetthyesz. ende Hillebrandt Djourres alle burgers, sampt Jacobin Paastors Not. Publ. aldaer d'welcke bij ons getuygen ten versoecke van Testatrice met onse handen ofte mercken, soo wij best konnen alsoo gedaen, verteeckent & bevesticht is, naar dat den Testatrix in onse praesentie met eygenen handt desen eerst & all voorn. hadden geteeckent, soo souden dan eenen vanden anderen te scheyden. voor dat desen volkomente onderteekent & bevesticht was, op dagh, maent & Jaer als boven. Oder stonde Pyeter Peyters, Hancke Tiaerts, Feycke Nolles, Louw Mirckx, Willem X Claeses selfs gesette handtmerck, Claes HE Jettyes gesette handtmerck, Huellebrandt Duyerves. Ter requisitie vanden Testatrice voornoemt. Ju: Pastors met eenige haelen

Gecollationeert tegens den princip.
testamente verteeckent als boven, is
desen daermede bekomen te accorderen
In kennisse van mij. Dese 11 May

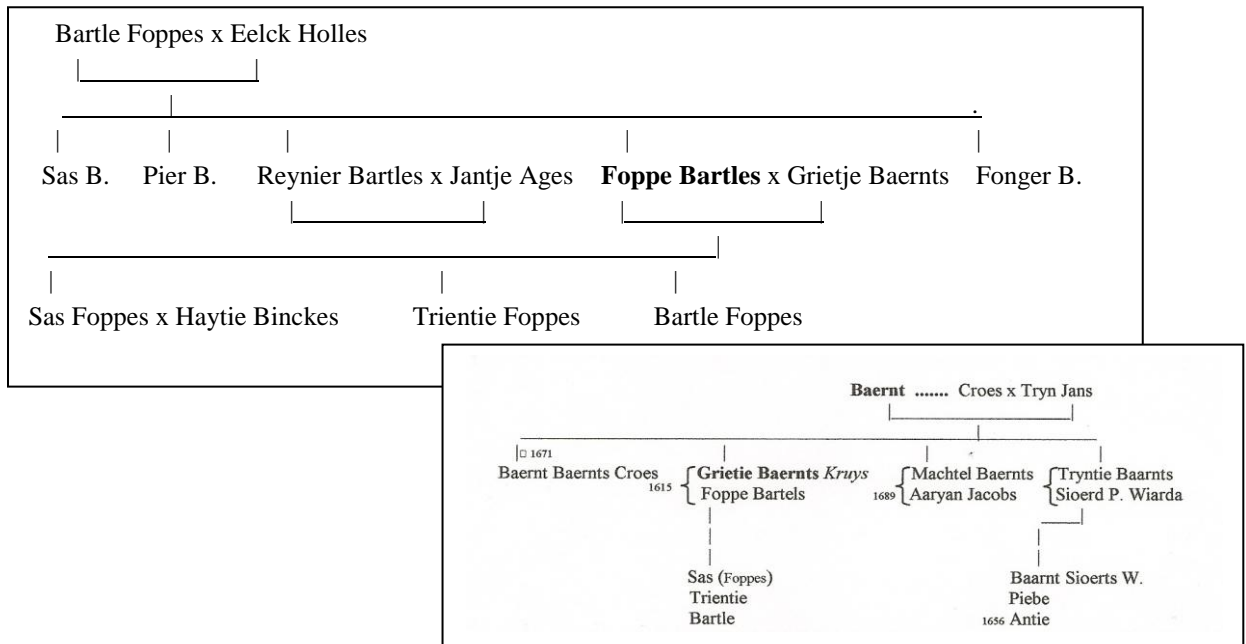
Is bevesticht was, op d' dach maent d' jaer als boven.
Oder stonde Pieter Pyeters, Hancke Tiaerts, Feycke
Nolles, Louw Mirckx, Willem X Claeses selfs gesette
handtmerck, Claes HE Jettyes selfs gesette handtmerck,
Huellebrandt Duyerves. Ter requisitie van Testatrice
voornoemt Ju: Pastors met eenige haelen.
Gecollationeert tegens den principel

- Eelck Holles, wed. Bartle Foppes -

FIDEI-COMISSAIRE TESTAMENTEN

(Rijksarchief Leeuwardenboek: EEE-2)

*“erfstelling over de hand”, dwz. erfmaking waarbij de erfgenaam de erfenis moet bewaren;
goed dat niet verkocht mag worden, maar in de familie moet blijven.*

371.

Op huyden den 28 Augusti 1668 compareerde inde Griffie 's Hoff's van frieslandt Tjebbe Johannes, schipper tot Staveren ende exhibeerde seecker orgin. Testament van **Siek Holles**, versoeckende t'selve ten registratie boeck der fideicommissie geregistreert te mogen worden, luydende soo volgt.

Inden Name Godes Amen, Int jaer onses heer en Salichmaker Jesu Christi sestien hondert seven ende t' sestich den twee ende twintichsten dach des Maendts Marty:, heb ick **Eelck Holles wed. van Bartle Foppes, burgerse binnen Staveren**, zieck te bedde leggende, nochtans mijn memorie ende vijf sinnen wel machtich zijnde ende gebruyckende, considererende datter niet sekerder is dan de doot, ende niet onsekerder dan de tijt & uyre vandien, begerende intestaet van desen werelt niet te scheidende, hebbende Daeromme bij desen, met rijpe deliberatie & voorberaden gemoede, niettemin met vrijen & onbedwongen wille onverleyt van ymandt gemaect & geordonneert mijn Testament, uiterste & laetste wille, dien ick wil dat weerdich zal zijn & effect sorteren als een Testament, Codicil, ofte andere uiterste & laetste wille met t'recht van fideicommis in voegen t'alderbest nae rechte &

costume van desen lande sal comen bestaen & effect
sorteren, alle clausulen in desen nae recht mochte gerequireert
worden, gecommiteert zijn mits desen derogerende & te niete
doende eerst & all voren recumandere & bevele ick
Testatrix mijn edele Siele inde handen Godes Almachtich
die d'selve gemaect & geschapen heeft, hem biddende
d'selve uit grondelose barmharticheyt genadich te willen
zijn, & het lichaem de aertsche begraffenisse nae d'wille
des heeren. Comende nu voorts tot dispositie van mijn
tijtlijcke goederen. Ist dat ick Testatrix bij dese institueere
tot universale erffgenamen van alle mijn goederen, roerende
ende

V 371.

ende onroerende geen van alles exempt dien ick sal
comen nae te laeten, **Pier Bartles mijn zoon** voor een
gerechte dardepart, d'kinderen van **Reyner Bartles**
met namen Yde & Symen Reynders t'samen voor
een dardepart, bij Jantien Agges in echte geprocreert
ende d'kinderen van **Foppe Bartels** met namen Sas
ende Trintien Foppes gesusters & Bartle Foppes, bij Grietien
Baerents in echte geprocreert, insgelijx t'samen oock
voor een dardepart. Des, dat de naegelatene kinderen
van voorschr. Reynder in haer erffdeel sullen hebben ende
genieten **alle de landen leggende te Coudum**, mij
competerende, met d' leln?stinghe vandien voor
alsulcken somma als ick dien hebbe genoten, volgens
d'ontscheidunginge tusschen de erfgen. van Holle Piers
mijn w. vader gemaect in dato den 19 Marty
1639 met expresse restrictie ende conditie nochtans
dat bij aldien mijne voorgenoemde kintskinderen sonder
wettige kindt ofte kinderen comen te versterven, d'voorschr.
landen weder sullen devolueren ende erven op d'naeste van
mijn bloede alsdan in leven wesende, dien ick in
sulcken gevalle Daertoe institueere sonder eenich afftreck
van fideicommis ende Trebellianica. Doch dat Jantien Agges
mijn voorgenoemde kindts kindere moeder geduyrende haer
levenlangh off tot wederhylcken toe, s'jaerlix opcomsten
van voorschr. landen sal genieten, waer en tegens Pier Bartles
ende d'kinderen van Foppe Bartles voorgen. elx gelijcke somma
uit de resterende naegelatene goederen sullen genieten
de trecken. Item dat mijn voorgenoemde erffgen. neffens d'
uitbirnsinghe bij mij een yder gegeven, tegens elcx
anderen geen pretenth sullen hebben te maecken, dan
sal wesen ende tegens elxander in gemontisiceert. Willen
voorts dat mijn voorgen. erffgenamen mijn vordere nae-
telatene goederen nae costume van desen landschappe
elcx voor een gerechte dardepart sullen genieten, als
oock met elcx anderen volgens dese mijne dispositie
in alle

372.

in alle vrede, liefde ende vruntschap van mijn naetelatene

goederen te maken een divisie ende ontscheydinge sonder elx anderen Daerover in recht te betrecken, hebbe tot dien eynde over mijn voorschr. kintskinderen tot Curator genomineert ende gestelt namenlijk Pyter Holles, mijn broeder over d' kinderen van w. Reyner Bartles ende Barent Barents Croes als Oom over d'nagelatene kinderen van Foppe Bartles geduyrende den ontscheydinge & voorts nae gedane ontscheydinge, nominere ick tot Curator over mijn voornoemde kints kinderen Pier Bartles mijn soon & d'voornoemde Pyter Holles versoeckende aen voorn. Pier & Pyter dat zij gelieve d'voorschr. administratie aen te nemen. T'gene voorschr. is verclare ick Testatrix te wesen mijn laetste ende uiterste wille die ick will dat bij mijn naetelatene erffgenamen & gehonereerden in alle poincten strictelyk onderhouden enden aegegaen sal werden, bij poene dat de Opposant ofte Opposanten die desen eenichsins soeckt te insningeren? datelyk geexheredeert & onterft sal werden, sonder ten uitersten meer te genieten als sijn ofte haer legitime portie, met ontseg van Trebellinica, onder deductie van die uitbirsinghe bij hem of haer genoten ende sal soodanigh aenpart weder devolueren ende comen op d'goedwilligen ondeholder deses, d'selve Daertoe substituerende ende ten eynde dese mijne dispositie volcomen gelooff gegeven sal werden ende effect sal sorteren, hebbe ick Testatrix dese eerst met mijn gewoontelyk subscriptie bevestigt ende op een tijtt voor mijn cranck-bedde doen comen d'eersamen ende seer discrete mannen, namentlyk Dirck Gerrits M^r. Glasemaker, Jan Minnes Sierda M^r. Goldsmid, Wabe Piers Koolker, Gosse Sipckes, Harmen Sioerds Wever ende Jan Faletijn weversknecht, alle burgers binnen Stavoren:, sampt Jan Jacobs Haersma Secret. der Stede voorschreven, met ernst versocht & gebeden dat
zij

V. 372.

zij desen benefens mij hebben willen vertekenen, t'welcke wij om bede wille alsoo gerne hebben gedaen, sonder dat wij voor de bevestinghe deses van elxanderen gescheyden zijn, op jaer, dach ende maent als boven, was verteeckent. Eelck Holles, Dirck Gerrits glasmaecker, Jan Minnes Zioorda, Wabe Piers, Gosse Sipckes, Haermen Syoerts weever, Johan Faltin wefers knecht ende Jan Jacobs Haersma met eenige togen.

Gecollationeel? tegens den principale Testamente, vertekent als boven, is desen Daermede bevonden te accorderen. In kennesse van mij desen
28 Januari 1668.
Ter ordonnantie van den hove.

Er is ook nog een Fidei-commissair testament d.d. 3 maart 1647 van
Bartele Foppes & Eelck Holles echteluyden, burgers in Stavoren,
beyde van redelijcken gesontheyt, wel machtig & gebruyckende
onse verstand en vijff sinnen.

Ten huysse vande olde Burgemr. **Holle Piers**, onse vader.

Erfgenamen waren:

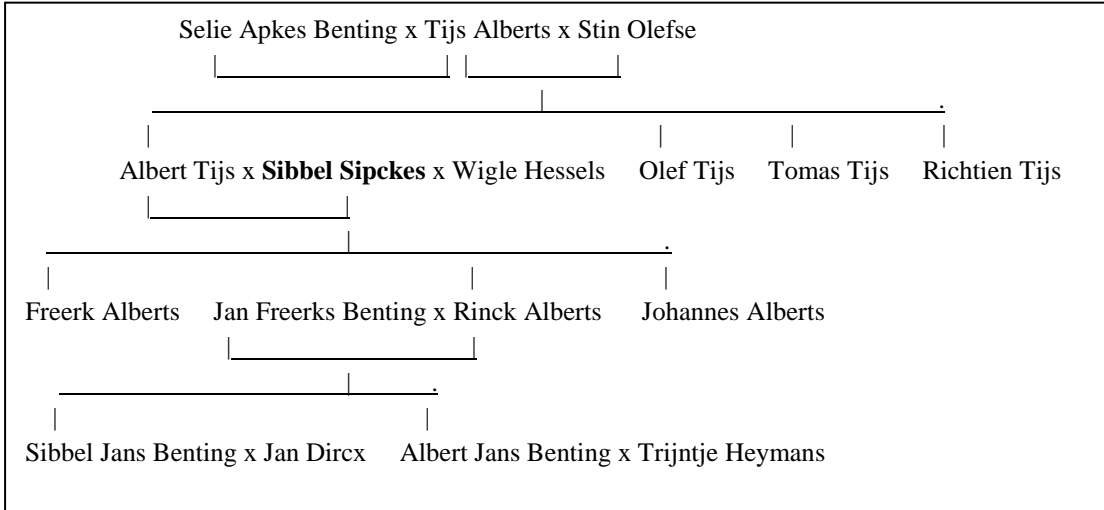
Pier, Reyner, Foppe & Fonger Barteles.

- Sibbel Sipckes, wed. Wiggle Hessels -

FIDEI-COMISSAIRE TESTAMENTEN

(Rijksarchief Leeuwardenboek: EEE-2)

*“erfstelling over de hand”, dwz. erfmaking waarbij de erfgenaam de erfenis moet bewaren;
goed dat niet verkocht mag worden, maar in de familie moet blijven.*

V 480.

Op huyden den 26 Aprilis 1670 compareerde inde Griffie 's Hoff's van Friesland Johannes Benting Not. Publ. binnen Leeuwarden & exhibeerde seeckere origineel Testamente van Sibbel Sipckes, werduwe van w. Wigle Hessels ver-soeckende 't selve alhier ten Fideicommissaire registratie boeck geregistrert te hebben, luydende soo volcht

Inden Name Godts Almachtich Amen

In't jaer nae de geboorte onses Heren & Salichmaeckers Jesu Christi **een Duysent ses hondert seven & t'sestich op den drye & twintigsten dach van de Maent November**, hebbe **ick Sibbel Sipckes, weduwe van w. Wiggle Hessels** burgerse binnen Stavoren op nu wat siecklyck

dan

dan leggende, dan weder gaende & staende, evenwell bij mijnen 481
voller memorie & verstant, Dehalve machtich om in desen mijnen
vijff sinnen te gebruycken, bij mij selven overleyt datter niet
seeckerder is te verwachten dan den tijtlycken doot & niet
onseckerder dan de uyre & comste vandien, hebbe
Dehalve van deser werelt niet willen scheyden, sonder eerst
& all voren te maecken desen mijnen Testamente, Uysterste
& laetste wille. Alles in voegen & manieren volgende, eerstelyck
dan soo bevele ick mijn wel ed[ele] Ziele Godt Almachtich mijnen
hemelschen Schepper, hem biddende dat hij de selve uyt sijnen
grote & grondelose barmharticheyt genadig will sijn &
mijn aertse lichaem weder de aerde tot een eerlijcke be-
gravinge & rustplaets tot den heerlycken dach van onser

aller verrijsinge. Wijders tredende tot dispositie mijnen
 tijtlycke naer te latene goederen, soo is't dat ick voor
 eerst legatere & vooruyt bespreecke aen **Rinck
 Alberts, echte huysvrouw van Jan Benting, mijn dochter**
 ofte bij versterven van haer aen haere kinderen bij successie
 in haer stede; alle mijn linnen & wollen clederen, sampt
 silverwerck met een gouden ring, alleen soo't selve tot
 mijn lijve heeft behoort, ende ick Testatrix ver-
 stervende sall geraecken naer te laten, incompositie
 & vergelijckinge van linnen & wollen clederen bij mijn
w. eerste man, Albert Tijs, verstervende naer
 gelaeten & bij **Freerck Alberts mijn soon** genoten &
 ontvangen, wille & begere derhalven dat de voorgenoemde
 mijn dochter Rinck Alberts dat & mijn praelegaet,
 ofte bij versterven haer kinderen, vrij & onverhindert,
 enich & erfelyck aen sullen vaerden & behouden sonder dat
 ymant ter werelt Daertegens yets sall mogen doen
 ofte laten geschieden; wijders tot mijn vordere nae te
 latene goederen, roerende & ontroerende, linnen & wollen,
 mobilen & huysgeraden, golt & silver, gemunt & ongemunt,
 niet in alles uytgesondert, soo & in voegen Godt den
 Heer door sijnen Segen mijn de selve op aerrich heeft verleent;

V 481.

ende

& sich Testatrix verstervende sall geraecken naer te laten.
 In & tot de selve soo nominere & justitere ick tot
 mijn eenichste & universele erffgenamen de voornoemde
 Rinck Alberts, mijn dochter, ofte bij versterven van
 haer, haere kinderen in hare stede, voor de eene gerechte
 helfte ende de kinderen van Freerck Alberts mijn soon
 voorde andere gerechte helfte, begerende dit alsoo mijn
 naertelatene goederen hier voren int brede geexprineert
 in twee gelijkje & equale portien in aller minne & vrint-
 schap sullen werden gedeelt, gepart, gedivideert & ge-
 scheyden. Alles nochtans met dier conditie & reserve dat
 Freerck Alberts, mijn soon, vrij & onverhindert sall genieten
 sijn legitimen portie, daertoe ick hem voorsover
 noch bij dese instituere, mits ontseggende hem het
 recht van Trebellancia, sulq dat hij niet meer dan sijn
 ligitiniam sall mogen pretenderen ofte eyschen in off
 buyten rechte ende dat om sonderlinige & grote redenen
 mij Daertoe moverende, begere nochtans mede dat de
 helfte van mijn goederen hier vooren ten Testamente nae afftreck
 van't voorschreven legitima de kinderen van voornoemde Freerck
 Alberts, mijn soon, toegelecht, gelegateert & besproocken
 bij malcanderen sullen verblijven ter tijt & soolange de voornoemde
 Freerck mijn soon in levende lijve sall sijn, dien daeraff
 de jaerlix opcomsten & profijten gedurende sijn leven
 sall genieten, sonder dat desselfs kinderen bij sijn leven
 de voorschreven goederen in eeniger voegen sullen mogen parten & delen,
 divideren ofte scheyden, & bij versterven van eene ofte
 meerdere vande voornoemde mijn zoons kinderen suyllen altoos
 de goederen van mijn affgecomen, succederen van den eenen
 op den anderen tot de laetste toe. Doch in gevalle &

ofte het gebeuren mochte, dat de kinderen van voornoemde zoon den eenen nae den anderen & alsoo alle onder de vijff & twintich jaere out sijnde offte ongetrouwt & sonder descendent ofte descendenten mochten comen te versterven

in alsulcken

in alsulcken gevalle wille & begere ick Testatrix well expresse dat als dan die goederen van mijn affgecomen weder sullen devolueren & keren opde voornoemde Rinck mijn dogter, de huysvrouwe van Johannis Benting, ofte bij haer overlijden op haer kinderen & decendenten, sonder dat hij Freerck daertegens & wijders sall hebben te pretenderen als het vruchtgebruyck gedurende sijn leven hier vooren aengeroot ..anter contrarie, een ofte meerdere van mijn zoons kinderen vijff & twintich jaeren out geworden sinde, off getrouwt off ..*escerdentich* hebben, ofte naerlaetende, sall dit fideicommiss alsdan vervallen & gehouden werden *null*, machteloos & van geender waerde. Dit is dan alsoo int corte mijn Testament, uysterste & laetste wille welcken ick wille dat in alle sijn poincten well stricte sall werden onderhouden naergecomen & achtervolcht sonder yets Daertegens te doen ofte laten geschieden, lastige & bevele Derhalve mijne erffgenamen & gehonoreerden, dat sij haer etc. etc.

en *verderop*:

het bestaet met die costume van desen Lande accordeert & effect sorteren can & om dat evenwell desen te meer gelove sall mogen meriteren heb ick Testatrix tot mijnen huysse doen comen de eersame mannen als namentlyck Reijn Gabbes, Ycke Siettis, Johannes Edsers, Johannes Abbes, Sijoert Tijsses & Willem Ottes sampt den Notaris Hocqwarda & haer lieden sonderlinge gehalten dat sij dese mijne als getuygen mede geliefden te bevestigen

't welck

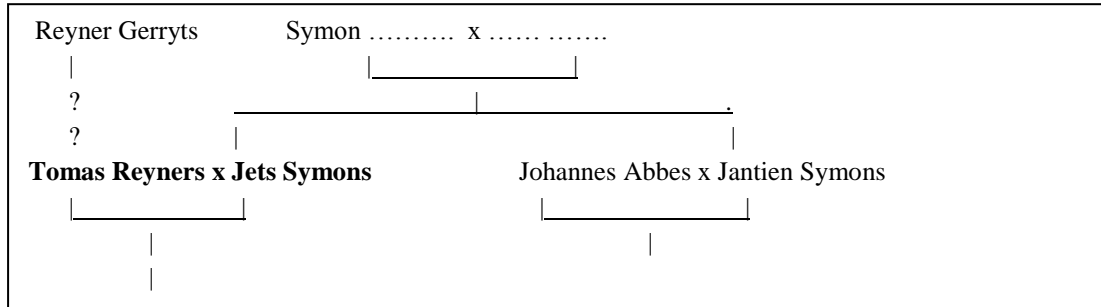
D. Strikwerda-1993.

- Jets Symons, wed. van Tomas Reyners -

FIDEI-COMISSAIRE TESTAMENTEN

(Rijksarchief Leeuwardenboek: EEE-2)

*“erfstelling over de hand”, dwz. erfmaking waarbij de erfgenaam de erfenis moet bewaren;
goed dat niet verkocht mag worden, maar in de familie moet blijven.*

Fideicommissair Testament 30 april 1670 van
Jets Sijmons, wed. van Tomas Reijners te Stavoren

Op huyden den 19 September 1671 compareerde inde Griffie ende Hoffe van Frieslandt Ruardus Nicolay Not Publ. ende Convoymr. tot Hindelopen ende exhibeerde seeckeren orgin. Codicille van Jets Symons dogter, versoeckende t'selve alhier ten Fideicommissaire registratie boeck geregidtreert te hebben, luydende soo volgt

In den Namen Godes Almachtich Amen. Inden jaere naer Christi geboorte een duysent ses hondert ende seventich, den dertichsten dach des maents Aprilus, hebbe ick **Jets Symons dgtr. naegelatene weduwe van Tomas Reyners zn.** wonende tot Stavoren, overdacht de seeckerheyt des doodts ende onseckerheyt van de uire dies, ende begerende niet onversiens vande selve gepraevenieert te worden, hebbe ick Jets uit vrije wille ende met voorberaden gemoede, sijnde wel sieckelijck naer lichaem, nochtans mijn verdsnt ende memorie (den Gode sij loff) wel machtich ende gebruyckende, gemaackt ende gedonneert, maecke ende ordonnere mits desen, mijnen dispositie van Codicille ofte uiterste ende laetste wille in voegen ende manieren soo volcht. Ende eerstelijck bevelende mijn eedele ziele inden genadige protectie des Allerhoogsten ende mijn lichaem naer affscheyden dies de aertsche begraeffnisse ter zaliger opstandinge ende daermede comende tot dispositie van mijne tijdelijcke naelatenschap. Soo wille ende begere ick Jets Symons voornoemt, in gevalle mijn soon Tomas Tomas zn. sijnde mijn erffgenaem ab intestato sonder wettige kint ofte kinderen ofte vordere descendenten mochte geraecken te overlijden, dat als dan de goederen van mij Jets Symons hem aengeerfft sullen erven, succederen ende devalueren op mijn suster Jantien Symons dgter ofte haer kinderen ende descendenten

A small rectangular box containing a handwritten signature in dark ink. The signature appears to read 'Jets Symons' with a flourish at the end.

als dan in levene sijne, te verstaen nochtans dat
mijn soon vrijelijcks tot sijn nooddruft ende behoef
dese niettegenstaende alle mijne goederen sal

mogen

mogen inne-teeren ende consumeeren, ende mede geensins
daer uitwijsinge, bewijs ende repliwua, veel minder over
cautie dies gemolesteert sall mogen werden, want
ick mits desen hem sulcx remittere ende mits desen mijne
honoreerden verbiede sulx eenichsins van mijn soon voor-
noemt te vorderen ofte eyschen in ofte buyten. Ende dit
verclaere ick Jets Symons dgr. cortelijcken mijnen dispo-
sitie van laetste wille ende Codicille te sijn die ick
dtricktlycken van allen ende eenyder begere achtervolght
te hebben bij poena dat de opposant ofte opposanten sall
ofte sullen verbeuren t'gene hem ofte haer in desen is toe-
geleght, t'welcke sall accresceeren den goedwilligen
onderholders van desen. *en nog veel meer!*

Alles oprecht Tóirconde der
waerheyte hebbe ick Jets Saymons dgr. desen selffs eerst
soo ick best conde ondergeteykent, ende voorts
voor mijn sieckbedde in mijn bewoonde camer tot
Stavoren bij mij doen ontbieden naegenomde eerzame Mannen
namenlijcken Jicke Tietes zn., Jan Freerexen Bentingh, Johannes
Edserts ende Wypke Agges Loiter, alle burgers in
Stavoren, sampt Ruardum Nicolai Notaris Publycql.
binnen den Stadt Hindelopen residerende, ende die selvige alle elx
besonder gebeden desen mijnen laetste wille mede alle gelooffwaardige
getuygen mede te onderschrijven t'welcke wij getuygen alsoo
opde voornoemde Jets Symons versoeck gedaen hebben, daerdat
den innehouden van worde tot worde waere gelesen.

..... tegens principale codicile
vertekent als boven, is dien daermede
bevonden te accorderen. In kennisse van mij
desen 19 Sept. 1671.

D. Strikwerda-1993

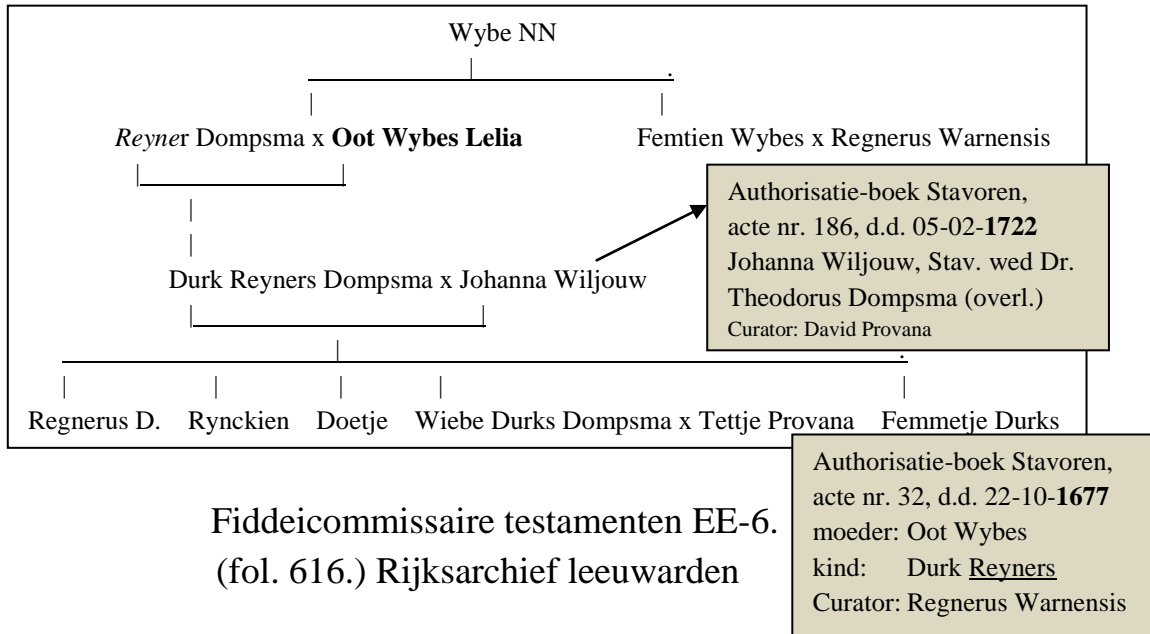
Hans Linder, Wypke Agges Loiter, Jan Freerexen Bentingh
Ruardum Nicolai Not. Pub. met de vrye
Gedoneert met de vrye
Hindeloopen ald. binnen de Stadt
Stavoren te vryen
den 19 Septemb. 1671
Een ordonantie van de vrye
D. Strikwerda-1993

- Oot Wybes Lelia -

FIDEI-COMISSAIRE TESTAMENTEN

(Rijksarchief Leeuwardenboek: EEE-2)

“erfstelling over de hand”, dwz. erfmaking waarbij de erfgenaam de erfenis moet bewaren; goed dat niet verkocht mag worden, maar in de familie moet blijven.

Fiddeicommissaire testamenten EE-6. (fol. 616.) Rijksarchief leeuwarden

Op huyden den 12 Augusti 1713 exhibeerde Dr. *Suniri?* Gerroltsma Advocat voor den Hove van Frieslandt een origineel Testament van **Ootie Wybes Lelia** van Stavoren, welke hij versochte dat alhier ter fideicommissaire registratie boek mogte worden geregistreert, luydende 'selve van woord tot woord als volgt.

Authorisatie-boek Stavoren, acte nr. 167, d.d. 22-07-1713
Grootmoeder:: Oot Wybes
vader: Dirk Domsma, overl.
Curator: Claes Tjaarts

In den naeme Godes Almachtig
In den jaere nae de geboorte van onsen Heiland ende Saligmaeckers Jesu Christie, op den negentien den dagh van de maand Augustus hebbe ick **Ootie Wybes Lelia, weduwe** en burgerse in Stavoren (bij goede gesontheit, vollen verstande ende memorie en alle 't selvige door Godes genade alhier gebruyckende) overgedacht dat er niet seeckerder is dan datter menschen Siel en Lichaem eens sullen moeten van malckanderen scheyden en ieders tijt wanneer alleen den Almachtigen Godt is bekend begerende echter in't onvoorsienen door den lichamelicken dood overrompelt te worden sonder dat ick al vorens hadde geordoneert de noedige schickinge mijner tijdelycke goederen; daerom

jaar ??

me so hebbe ick Testatrice met voorberaden gedachte
ende vrijen wille gemaect ende ordoneert
doe door desen mijnen universelen Testamente

----- (volgend blad) -----

& laetste wille so volgt, vooraf dan bevele ick
Testatrice mijn dierbaare Ziele Gode Almachtigh ende
mijn lichaem (naer afscheydinge dier) een Christelycke be-
graffennisse ter aerden, waer aff die geschapen & heerge-
comen sij ter saliger opstandinge ten jongsten daghe,
komende dan tot scheydinghe mijner tijdelicke goederen
mij door Gode Almachtig verleent en alle de geene
welcke ick door den dood geraecken sal te ontruymen
en come nae te laten, so roerende als onroerende,
acten, crediten nominere ende instituere ick Testatrice
vooruit tot uniferseel erfgenaem mijn vier kintskin-
deren met naemen **Rinckje, Doetie, Wybe Lelia
en Femmetie Domsma bij mijn zoon Dr. Teo?** (Durk ??)
dorus Domsma metter dood naegelaten in vier ega-
le & gelijcke portien & bij aflyvicheit van de eene
ofte andere der selver kinderen in hun plaetse ende
alsoo vervolgens bij staecken; doch indien Iemant van
dese mijne gehonoreerde erfgenamen het sij voor mij
off nae mij sonder wettige Lyfs-erven off neergaende
graed mochte comen te versterven so wil ick dat des-
selfs vaste of immobile goederen van mij aengecomen
sullen erven en devolveren op mijn vordere erfge-
name off der selver kinderen in hun plaetse als dan
in leven sijnde, deselve bij desen daer inne substituer-
de, edoch so't quame te gebeuren dat voors. mij-
ne kintskinderen alle kinderloos mochten comen te ver-
sterven, so sullen alle voors. mijne vaste goederen voor

----- (volgend blad) -----

de eene helfte erven op mijn naeste Bloedvrienden
die als dan in leven zijn en de voordere helfte van
dese mijne vaste goederen hieraff sal dan den eene
helfte erve & devolveren op de armen off Diaconye
weeshuys tot Stavoren en de andere helfte op *ene?*
off aen de Doopsgezinde Vermaninge deser Stede,
waeraff Claes Tieerds en Baúcke Jacobs op nu
leeraers zijn, welcke Bloedvrienden Diaconye wees-
huys en Vermaninge Ieder in voors. portie daer in-
ne dan worden gesubstitueert, laetende alsoo aen
mijn gehonoreerde kinder de vrije Dispositie van
alle mijne reppelycke en roerende goederen, so van
meubelen, huysgeraden, gemunt & ongemunt silver
en goud, *bledinge en heding?*, sampt brieven & obli-
gationen, welcke bij mijn overlijden bevonden mogen
worden, omme daer mede te doen & laeten nae
welgevallen, dan verbiede wel expresselyck aen
desselve de *alie?*natie & eenige dispositie van mijn
nae te laten goederen, so sij sonder kinderen geraecken te ster-
ven, gelyck oock de deductie van de trebellingne
off eenige andere legale portie; alsoo wil ick dat desel-

ve in sulcken gevalle sonder eenige verminderinge
sullen erven in voegen hier voor gedisponeert is & *hier?*
het allerminste daer van sal comen op mijn kintskinderen
moeder Johanna Wiljoun?, welcke expresselyck?
van mijn vaste goederen uytsluyte, voorts sullen
mijn twee jongste kintskinderen Wybe Lely en Femmetie Domsma tot een prelefaat uyt de vrije &
onbeswaerde goederen vooruyt trecken elke een somma
van Duysent Car. gls. van xx st. ieder En *uiterdieere?*
----- (*volgend blad*) -----

ick Testatrice oock bij dese *expres rien?* voorsch. **Johanna Wiljoiu?** d'administratie en bewint van mijn goederen die bij versterff op haere kinderen moge comen te vererven en stelle tot Curatoren over deselve Claes Tieerds voornoemt mijne mede Burger ende Sye Douwes Bmr. hier tot Sloten, onder verwachtinge dat dese ende eersame mannen het bewint mijner naelatenschap & de voogdye over mijne kintskinderen gewillycke? op hun sullen nemen, omme deselver goederen nae behoren te administreren & mijne kintskinderen daeruyt na alle eere ende deugd te doen optrecken, begere oock dat die bij mijn overlijden van mijn naelaetenschap Inventaris ende beschryvinge sullen maecken ten overstaen van twee geloofswaerdige getuigen sonder wyders met uytsluytinge van Geregte. De Magistraet alhier van die mogte ontlastene om moverende oersaecken ende bij aldien door haer Achtebaerh nae mijn overlijden iets *contearie* van desen mijne wille mochten comen te tenteren, so fersoecke & belaste ick mijn voorgedachte voogden dat die alle *altentalen* bij de Magistraet aen stelle, deselve door rechts middelen voor den Hove sullen comen te veroordelen & in cas van eenige voorvall ende swaerigheden wil ick Testatrice dat de voors. Voogden in eer te rede sullen gaen met de Advocaet Gerroltsma binnen Leeuwarden op welckers advys sy alles ten besten sullen mogen dirigeren, sonder als dan daer over oyt ofte *waeyt?* van mijn gehonoreerden behaelt te mogen werden. Dit verclaer ick Testatrice aldus kortelyck mijn uysterste ende laetste wille te zijn dien ick begere dat van een ieder stipt achtervolght & naegecomen sal worden.

enz. enz.

In desen mijne laetsten wille als geloofwaerdige getuygen mede geliefden te verteyckenen (welcke alseer wel haere met hier den begin en eynde van dese is voorgelesen om moverende redenen, so belove ick echter dat hunne verteykeninge desen onschadelyck sal sijn aen dese mijne getuigen namentlyck Johannes van der Burgh, Apothecarus, Jacobus Keverling Mr. Q?gerslager, Otto Tymens Mr. Schoenmaecker, Allert Gosses Mr. Metzelaer, Grate Rinnerts Burger Hopman, Pyetter Gosses Metzelaer ende Nots. Eiso van Franck-

kena, schrijver deses alle mijne med Burgers. Het
welcke wij getuigen & Testatrice op haer ernstige
Bede niet hebben kennen ofte willen weygeren nae
ons het begin & eynde was voorgelesen.

Nae gedane collatie tegens het
principale Testament verteeckent
als boven, is dese daer inne be-
vonden te accorderen. In kennisse
van mij den 12° Aug. 1713.

Ter ordonantie van de Hove.

Friezen op de Walvisvaart. (Wijd en Zijd ca aug. 1989)

In 1614 wordt in Amsterdam de Noordse Compagnie opgericht, voor de walvisvaart van Nova Zembla tot Straat Davis. Friesland deed reeds in 1632 een verzoek om tot deze compagnie toegelaten te worden, maar toen de Staten Generaal dit verzoek op de lange baan schoof, nam Friesland het heft zelf in handen en verleende in 1634 octrooi aan **Wybe Jansz** van Staveren en Hilbrand Dircksz., burgemeester van Harlingen.

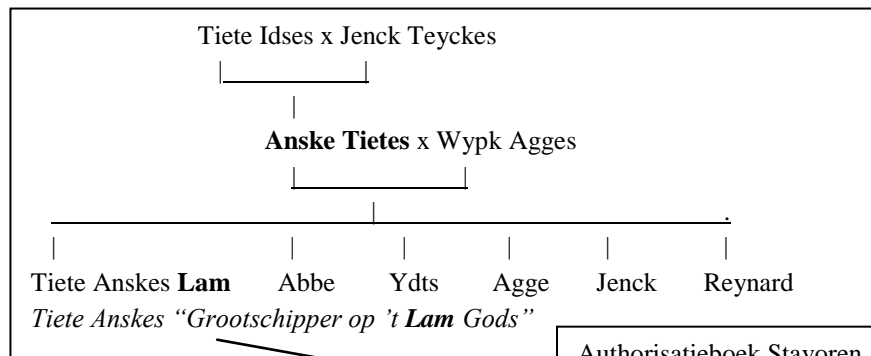
NB. Naast een stuk land, oost van de stadsgracht, genaamd: “*het Wiebe Lely’s Veldtje*” ligt ten zuiden hiervan het stuk land genaamt “De Traankokerij”.

- An Tietes & Wypk Ages -

FIDEL-COMISSAIRE TESTAMENTEN

(Rijksarchief Leeuwardenboek: EEE-5)

*“erfstelling over de hand”, dwz. erfmaking waarbij de erfgenaam de erfenis moet bewaren;
goed dat niet verkocht mag worden, maar in de familie moet blijven.*

V 431.

Op huyden den 16 Augusti
1693 exhibeerde De Burgemr.
Taeke Tietes tot Hindelopen
sekeren principalen Testament van
Anske Tietes cum uxore met verzoek
dat 't selve alhier ter registratie-
boek der Fideicommissie mochte worden
geregistreert worden, luidende soo volgt.

Authorisatieboek Stavoren,
akte 175, d.d. **1719**:
vader Tiete Lam overl.
moeder Fokeltjen Gerbrens overl

Inden Name Godes Almachtich Amen,

In't Jaer onses Heeren ende Saligmaekers Jesu
Christi **een duijsent ses hondert twee ent' ne-
-gentich** den negentienden dach des Maents Novembris,
hebben wij Ansche Tietes, Grootschipper, ende Wijpck
Agges echtelieden burgers in den Dorpe Warns, beijde
tamelijck gesont van lichame, ende bij vollen
verstande, considererende de seeckerheijt des
tijdelijken doodts, ende de onsekere uyre van dien
432. geordonneert
geordonneert ende gemaekt onsen testamentum reciprocum
uyterste ende laetste wille, naer dat eerst ende al vorens
onse dierbare Zielen Gods Almachtich ende onse nietige
lichamen de aerdsche begraeffnisse hadden bevolen; komen
wij echtelieden Testatoren voorts tot dispositie van onse
wedersijtse tijdelijke naer te latenschappe, tot welcke
allke soo roerende als onroerende hebbende ende te
verkrijgen acktien ende gerechtigheden, genen van alle
uytgesonderde goederen, nomineren ende institueren
wij mits desen tot erffgenamen, elxanderen &
reciproce, dat is over ende weder over, ende alsoo den
eerstverstervenden den langstlevenden, in voegen

den langstlevenden onser beyde Testatoren
aenstonts naer dode vande Eerst verstervende,
deselve sal mogen aenvaerden, possideren ende ge-
-bruijcken, mitsgaders [des noods] veralieneren, verconsumeren
ende verminderen, soo ende in voegen verstaen sal te
behoren, sonder te behoren aen onse naerbenoemde
kinderen daer te neffens eenige uytwiesinge &
scheidinge te laeten toekomen, voor ende al eer den
langstlevende sich ten tweden bedde soude mogen
komen te begeven; ende wanneer de langstlevende
sal wesen overleden, soo institueren ende nomoneren
wij echtelieden Testatoren mits desen tot onse erff-
-genamen **onse ses kinderen**, als namentlijk **Tiete
Ansches, Abbe, IJdt, Agge, Jenck ende Reijnard
Ansches**, elx in een gerechte sestepart van alle die
geen exempte goederen, de welcke naer versterven
van den langstlevenden noch onverteert ende

V 432.

onveralineert

onveralineert, off oock wel geaccresseert &
geaugmenteert ten onsen sterffhuysen soudent
mogen werden bevonden; voorts willen ende
begeren wij echteluyden Testatoren dat alle onse,
geen uytgesonderde goederen, ongedivideert
ende alsoo int geheel sullen verblijven, totter tijt
& soo lange **Reijdert Ansches**, off die de jongste
sal mogen zijn, twintich jaren oud ge-
-worden wesen, als wanneer gemelte onse kinderen
sullen vermogen wettige scheidinge aller onser
nae te laeten goederen te maecten, ende alsdan
elx zijn quotela erffnisse naer sich te nemen
't geene voorschreven is, verklaeren wij echteluyden
Testatoren dan cortelijck te zijn; onse Testamentum
reciprocum, uytterste ende laetste wille, dien
wij willen dat in alle zijne delen punctulijck ende
onverbreekelijck van onse erffgenamen sal werden
geobserveert ende naergekomen, t'sij als Testa-
-ment solemeel, mines solemne, off andere
simple schriufte, soo ende in voegen te selve naer
resten ende observatie van desen Landschappen
van Friesland sal mogen bestaen & effect
sorteren, ende dat op pana van *Cx?*haredatie
des quaedwilligen onderholder deses, dat den
goetwilligen wederom sall acresseren: Op datum
deses sulve Testamentum reciprocum volcomen
gelooff werde gegeven, ende te meerder
effect sorteren sorteren mach, hebben wij echteluyden
Testatoren ten huysen van Frans Haarsma PR
in Stavoren doen komen de Eersame personen,
alle mannen van goeden gelove & haer alle te

433.

samen

samen vrindelijck versocht & gebeden, dat sij desen onsen
Testamente met & benefens ons Echteluyden unico contextu
gelieffden te bevestigen, gelijk sij oock t'selve naer dat

